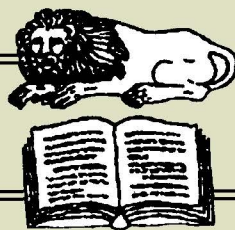
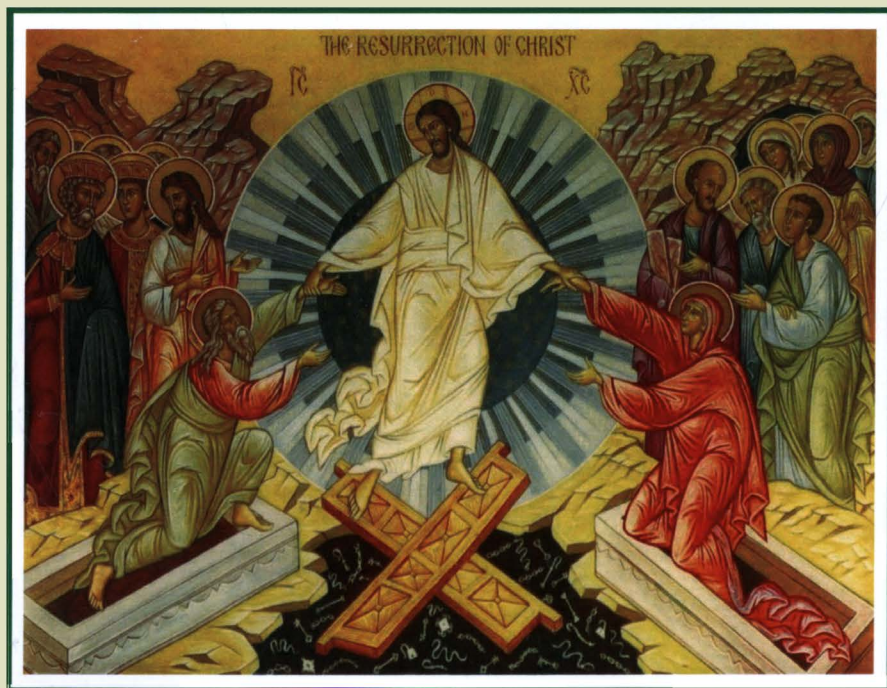

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

107. szám

Húsvét

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2017

Tartalomjegyzék

Krisztus feltámadása (orthodox festmény)	címlap
Ajánlás (Ferenc pápa)	1
Tegyünk tanúságot!	2
Örömteli pillanatok (Tarjányi Béla)	5
Isten megtapasztalása az imában, V. rész (Matta el Meszkín)	7
Lectio Divina (Nyúl Viktor)	16
Dávid városa (Gyürki László)	19
<i>Élő Ige Bibliaiskola (Vágvölgyi Éva)</i>	25
Karizmák és szolgálatok (Kocsis Imre)	30
Társulatunk életéből	47
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k

az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –

ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

**A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,
+Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva**

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

A Szentírás – Isten ajándéka

Soha nem tudjuk eléggé megköszönni Istennek az ő szavának ajándékát, amely a Szentírásban van jelen. A mi Urunk, Jézus Krisztus Atyja ott nyilatkoztatja ki ugyanis magát úgy, mint „az állhatatosság és a vigasztalás Istene”. És a Szentírást olvasva válik tudatossá bennünk, hogy reményünk nem saját képességeinken, nem saját erőnkön alapszik, hanem Isten támogatásán és szeretetének hűségén, vagyis Isten erején és vigasztalásán.

Ferenc pápa (MK 2017.márc. 22.)

Ferenc pápa

„Tegyük tanúságot a feltámadt Krisztus öröméről”

Mit jelent életünk számára a feltámadás, és miért lenne nélküle hiábavaló hitünk? Hitünk Krisztus halálán és feltámadásán alapul, mint ahogy egy ház az alapjain nyugszik: ha az alapok megrendülnek, akkor az egész ház összedől. A kereszten Jézus önmagát áldozta fel, magára vette bűneinket, majd alászállt a halál szakadékába. A feltámadásban mindezeket legyőzi, eltávolítja és megnyitja az utat egy új élet felé. Szent Péter első levelének elején ezt így foglalja össze: „Áldott legyen az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki nagy irgalmasságával, Jézus Krisztus halottaiból való föltámadása által, élő reménységre szült újjá minket: arra a romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan örökségre, amely számotokra van fönntartva a mennyben” (1Pét 1,3-4). Az apostol azt tanítja, hogy Jézus feltámadásával valami teljesen új következik be: Jézus megszabadított minket a bűn rabszolgaságából és ezáltal Isten gyermekeivé váltunk, vagyis új életre születtünk.

Mikor valósul ez meg számunkra? A keresztség szentségében. Az ősegyházban a keresztséget a teljes alámerülés útján szolgáltatták ki. A megkeresztelendő ruháit levetve lement a keresztelőmedencébe, a püspök vagy a pap háromszor vizet öntött fejére, megkeresztelve őt az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Ezt követően a megkeresztelt feljött a medencéből és új, fehér ruhát öltött: új életre született, miután alámerült Krisztus halálába és feltámadásába. Isten gyermekévé vált. Szent Pál a Rómaiakhoz írt levelében így tanít: „a fogadott fiúság lelkét kaptátok, melyben azt kiáltjuk: „Abba, Atya!” (Rm 8,15). A Szentlélek valósítja meg bennünk az istengyermekség új állapotát.

Ez a legnagyobb ajándék, amelyet Jézus húsvéti misztériuma révén kapunk. Isten gyermekként kezel minket, megért bennünket, megbocsájt nekünk, átölel és szeret minket akkor is, amikor tévedünk. Izajás próféta már az Ószövetségben megállapította, hogy ha egy anya el is feledkezne gyermekéről, Isten soha nem feledkezik meg rólunk, egyetlen pillanatban sem (vö. 49,15). Azonban ez a

gyermeki kapcsolat Istennel nem olyan, mint egy kincs, amit életünk egyik sarkában őrizgetünk, hanem növelni kell. Minden nap táplálnunk kell Isten Szavának meghallgatásával, imával, a szentségekhez való járulással, különös tekintettel a bűnbánat és az Eucharisztia szentségére, valamint a karitatív cselekedetekre. Élhetünk Isten gyermekeként! Ez a mi méltóságunk. Viselkedjünk úgy, mint Isten gyermekei. Hagyjuk minden nap, hogy Krisztus átalakítson bennünket és Hozzá hasonlónvá tegyen minket; törekedjünk arra, hogy keresztényként éljünk, próbáljuk meg követni őt, korlátaink és gyengeségeink ellenére.

Mindig fennáll annak a kísértése, hogy Istent félre tegyük, és saját magunkat helyezzük életünk középpontjába. Ezért szükségünk van a hit bátorságára, arra, hogy ne engedjünk az olyan gondolkodásnak, amely azt hangoztatja: „Istenre nincs szükség, nem fontos számodra”. Éppen ellenkezőleg: csak akkor újul meg életünk, akkor telik meg örömmel, ha Isten gyermekeként viselkedünk, nem báortalanodunk el bukásaink láttán, hanem érezzük, hogy Isten szeret bennünket. Isten a mi erősségünk! Isten a mi reménységünk!

Elsőként legyünk szilárdan meggyőződve erről a reményről és legyünk annak látható, világos és ragyogó jele mindenki számára. A Feltámadt Úr az a remény, amely soha nem fogyatkozik meg és soha nem csal meg (vö. Rm 5,5). Hányszor fordul elő életünkben, hogy a remények tovatűnnek, szívünk elvárásai nem valósulnak meg! Nekünk, keresztényeknek azonban erőteljes, biztos és szilárd a reménységünk ezen a földön, ahová Isten meghívott bennünket. Reményünk nyitott az örökkévalóság felé, mert Istenen nyugszik, aki mindig hűséges. A keresztség révén feltámadtunk Krisztussal, megkaptuk a hit ajándékát, örökségünk soha nem enyészik el mindez arra készlet, hogy még jobban keressük Isten dolgait, többet gondoljunk Rá, többet imádkozzunk hozzá. Kereszténynek lenni nem korlátozódik arra, hogy parancsolatokat követünk, hanem azt jelenti, hogy Krisztusban élünk, hozzá hasonlóan gondolkozunk, úgy cselekszünk, mint Ő, úgy szeretünk, mint Ő; hagyjuk, hogy birtokába vegye életünket és azt megváltoztassa, átalakítsa, megszabadítsa a gonosz és a bűn sötétségétől. A pápa végül Péter apostol első leveléből vett szavakkal fejezte be katekéziséét: ha „reménységetekről kérdőre vonnak titeket” (vö.

1Pt 3,15), mutassátok fel a feltámadt Krisztust. Mutassunk rá Szava hirdetésével, de főleg feltámadottakhoz illő életünkkel. Mutassuk meg az istengyermekség örömét, a szabadságot, amelyet a Krisztusban való élet ad nekünk. Ez az igazi szabadság, a rossz, a bűn, a halál rabszolgaságától való szabadság! Tekintsünk a mennyei hazára: új fény és erő tölti el majd mindennapi elkötelezettségünket és fáradozásainkat. Értékes szolgálatot kell tennünk világunknak, amely gyakran nem képes arra, hogy felfelé, Isten felé emelje *tekintetét*. (*Magyar Kurír*)

Amint a megtestesült Igének a földön egyszerre isteni és emberi élete volt, ugyanúgy az üdvözültek az égben a szinelátás révén belépnek magába az isteni életbe, de ugyanakkor a szinelátáson kívül, bár áthatja őket annak ragyogása, -- dicsőséges és átalakult emberi életet is élnek. Van közöttük... értelmi kapcsolat (természetesen szavak nélkül), amely mindegyik szabad akaratától függ. Minden megdicsőült ura gondolatainak és szívének, szabadon kitarja őket annak, akinek akarja.

Az égben vannak e s e m é n y e k, amelyek megtörténnek: új boldogok érkeznek állandóan a földről, hogy az örök életre szülessenek, a többiek fogadják őket, b a r á t s á g o k a l a k u l n a k k i k ö z t ü k...Mindez nagyszerű történelmet alkot, a mi történelmünkötől különböző tartamban...A szeretetet, amelyet a szentek (megjegyzés tőlem: a mi családi szentjeink) a földön éreztek szeretteik iránt, -- megőrzik az égben, átalakítva, de nem eltörölve a dicsőség által...Emlékeznek Lisieux-i Teréz szavára: Azzal akarok foglalkozni az égben, hogy jót teszek a földön.

Ez a kijelentés nagyon messze megy abban az irányban, amelyet a szentek humanizmusának is nevezhetnénk még az égben is...Miért beszélek Önöknek különösen is azokról, akiket ismerünk?...Így tehát különleges szerepet kell elismernünk a nem kanonizálható választottaknak, a rejtett szenteknek...Elvitték az égbe barátaik emlékét. Továbbra is úgy szeretik őket, mint régebben szerették..

Jaques Maritain

Tarjányi Béla

Örömteli pillanatok...

Jézus hozzánk hasonló lett, a bűnt kivéve. Neki is voltak örömei, küzdelmei, szenvedései bőséggel, akárcsak nekünk.

A Színeváltozás evangéliumi leírása az örömteli pillanatok egyikét idézi fel. Ezek sorában az első az volt, amikor Jézus ellenállt a kísértésnek, s a Mennyei Atya megdicsérte őt: „Te vagy az én szeretett Fiam!” Később, amikor már kedvelt tanítványai is vele voltak, négyen fölmentek egy magas hegyre, s ott Jézus egyszerre csak két ószövetségi próféta, Mózes és Illés társaságában találta magát, csodálatos örömben, ragyogásban és fényességben. Ekkor ismét elhangzott Mennyei Atya szerető szava: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok” (Mt 17,5).

Később pedig, amikor a tanítványok apostoli útjukról visszatértek és beszámoltak eredményeikről, örömeikről, Jézus felujjongott a Szentlélekben és így szólt: „Áldalak téged Atyám, menny és föld ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek” (Mt 11, 21). Majd, amikor már a szenvedés előtti napokon Jeruzsálembé érkezett, és látta tanítványai ragaszkodását, szeretetét, akkor is felujjongott, és örömeiben így kérte a Mennyei Atyát: „Atyám, dicsőítsd meg nevedet! ...Ha a búzamaz földbe kerül és el nem hal, akkor egyedül marad, de ha elhal, bőséges termést hoz.” (Jn 12,28) Ezzel a gondolattal vállalta szenvedését, és mondta: „Atyám, dicsőítsd meg nevedet!” (Jn 12, 28). Ekkor ismét elhangzik az Atya szózata: „Már megdicsőítettem, és újra meg fogom dicsőíteni.” (Jn 12, 28).

Ezek a pillanatok minden bizonnyal segítették Jézust abban, hogy hűséges maradjon, mert újra és újra megtapasztalta az Atya szeretetét.

Ezek az örömteli pillanatok a tanítványok számára is megerősítést jelentettek. Péter apostol később, a keresztyenyüldözések idején felidézi a színeváltozás pillanatát, és ezt írja a korabeli keresztyenyeknek: „Nem mesterségesen kiagyalt meséket követve adtuk tudtotokra a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és megjele-

nését, hanem mint akik szemtanúi voltunk az ő nagyságának. Mikor ugyanis az Atyaistentől tiszteletet és dicsőséget nyert, ez a szózat hangzott hozzá a magasztos dicsőségből: 'Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik!' Mi hallottuk ezt az égből jövő szózatot, amikor vele voltunk a szent hegyen." 2 Pét 1,16-18). Lám Péter apostolnak is egész életére rányomta bélyegét ez az örömteli találkozás, ez a csodálatos látomás.

Mindannyiunk életében vannak szép, áldott, kegyelmi pillanatok. Átélnhetjük ezt egy templom meghitt csendjében, megtapasztalhatjuk egy bensőséges imában, átérezhetjük egy kiránduláson, amikor mi is fölme gyünk egy magas hegyre, és látjuk Isten csodálatos teremtett világát, de átélhetjük akkor is, amikor embertársunk, házastársunk, családtagjaink, barátaink szeretetét megtapasztaljuk, és rácsodálkozunk arra, hogy a gyöngé ember milyen szeretetre képes. Átérezhetjük, amikor egy kicsi gyermek átölel bennünket, vagy barátunk, ismerősünk, házastársunk áldozatot hoz értünk, és mindezt szeretettel, ragyogó arccal teszi.

Őrizzük meg ezeknek a pillanatoknak az emlékét a lelkünkben, hiszen mindannyiunkat részesít ilyenekben a jó Isten. Rejtsük azokat a szívünk mélyére, idézzük fel jóban, rosszban egyaránt, a nehéz pillanatokban is, hogy ennek segítségével erőt nyerjünk a küzdelmek, az áldozatok elviselésére, elfogadására.

És talán még az is megadatik nekünk, hogy mi lehetünk mások számára ilyen kegyelmi pillanatok szerzői, amikor valaki a mi szeretetünkre csodálkozhat rá, és adhat érte hálát Istennek.

Adj a Isten, hogy tudjunk mi is így élni, a kegyelmi percekből táplálkozni, erőt nyerni, és így építeni Isten országát.

Matta el Meszkín

Isten megtapasztalása az imában¹

2. I s t e n t l á t n i

„Mintegy látva a Láthatatlant, állbatatos maradt” (Zsid 11,27)

*„Áttérek a látomásokra
és az Úr kinyilatkoztatásaira is” (2 Kor 12,1).*

*„Meggzóált: Ýme, nyitva látom az egeket,
és az Emberfiát állni Isten jobbjá felöl” (Csel 7,56.)*

Látás, amelyet a megismerés minden energiájával és mélységével, az ésszel, a szívvel, a lélekkel és az összes érzellemmel biztosít, látás, ami által a megismerésben felfedezi Isten személyét mindazzal, amit ez magával tud hozni az érzékelés határai között, szeretetet, bizalmat és közösséget.

Az ember arra van meghívva, hogy lássa Istent, vagyis hogy rá irányuljon az emberi megismerés, és ehhez használja ki minden képességét, amivel rendelkezik, legfontosabbnak tartva a szeretet és közösség képességét.

Elejétől fogva világosan le kell szögezünk, hogy Istent látni nem azt jelenti, hogy megérthetjük, vagy körülírhatjuk őt. Istent látni abban az értelemben lehetséges, hogy ismerni őt, de nem abban az értelemben, hogy megértjük, hiszen ez teljességgel lehetetlen. Isten tökéletességét nem lehet felfogni, ő a fel nem fogható tökéletesség.

Az ember ugyan arra van meghívva, hogy lássa Istent, azaz hogy megismerje őt, de csak a lehetőségeihez képest, ameddig lelkének felfogóképessége, értelme és szellemisége terjed, de nem maga Isten

¹ III. részlet Matta el Meszkín egyiptomi kopt szent írásából (4. rész: Istent látni). al-Ab Mattá al-Miszkin, Haját al-szalát al-ortodoksziya. Dajr al-kiddisz Anbá Makár, 1952. Angolul: Matthew The Poor, Orthodox Prayer Life. The Interior Way. St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York. 2003. Arabról fordította: Fodor Györgyné Sárközi Júlia, lektorálta: Vágvölgyi Éva

nagyságának mértéke szerint, mert Isten végtelen az ő tökéletességének nagyságában.

Ez nem azt jelenti, hogy az emberi felfogás Istent részekre bonthatja. Istenben nincs rész és egész. Ő egyszerű és teljesen tökéletes és egyszerűségének nincs határa, végtelen.

De az emberi felfogás gyengesége és a megismerés részlegessége a bűn következtében, ami nagyon meggyöngítette az ember tisztánlátását, gátolja az embert, hogy Istent láthassa az ő tökéletes egyszerűségében.

A tisztaság, szeretet, engedelmesség és alázat képessé teszik az embert, hogy felfogja és megismerje Istent. Az ember minél inkább előrehalad az erényekben, annál inkább kiszélesedik Isten látásának köre, annál inkább megmutatkozik neki.

Hogy is mondjam, Isten látása az ember belső lehetőségeitől függ, annyit lát meg Istenből, amennyire a lélek megszentelődésével arányos mértékben képessé válik: „Békességre törekedjétek mindenkivel, és megszentelődésre, mert e nélkül senki sem fogja meglátni Istent”(Zsid 12,14).

Mivel nem vagyunk tökéletesek a szentségben, nem látjuk Istent az ő Valóságában, „ahogy ő van”. Ez azt akarja mondani, hogy aki még nem tökéletes a saját tisztaságában, az engedelmességben, a szeretetben és alázatban, az képtelen marad arra, hogy belépjen az ő tökéletes egyszerűségébe, Isten látásába. Néha keménynek látja, néha irgalmasnak. Néha végtelen szeretetére hagyatkozik, máskor az igazságosságára. Néha felfogja bölcsességének mélységét és nagyon szerető gondoskodását a teremtés iránt, máskor kételkedik benne, és megkérdőjelezi azt. Így az ember oldaláról nézve az ember képtelen marad Isten látására „ahogy ő van”, amíg alkalmassá nem lesz a tökéletes látásra és el nem éri a szentséget. Szent János apostol az Első levelében kijelenti, hogy nem jutunk el a tökéletes szentségre, ha nem maga Isten mutatkozik meg nekünk: „Tudjuk azonban, hogy amikor meg fog jelenni, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt, amint van.” (1 Ján 3,2).

De meg kell ismételnünk, hogy Isten megmutatkozása nem jelenti a formájának vagy látványának fizikai szemmel való megpillantását,

hanem tulajdonságainak és a műveinek látását, bölcsessége és minden ismeretet felülmúló szeretetének megismerését. Most, ebben az életben, természetünk romlottsága miatt ez a látás nem tökéletes. A romlottság azonban nem teljes, mindig hagy számunkra egy lehetőséget, hogy Istent megismerjük, amelyhez hozzájárul a másik lehetőség, ami lényünk legmélyébe van írva, és ami segít legyőzni a romlottságot, és lehetővé teszi, hogy Isten ismeretében növekedjünk.

Ez a két lehetőség (a maradék romolhatatlanság, amelyet természetünk mindvégig megőriz magában és a lehetőség, amely még lényünk legmélyén létezik, amely segít bennünket, hogy legyőzzük a romlottság hatását), teret nyitnak az Istenben való hit számára: „Akit bár nem láttatok, szerettek; akiben, bár most sem látjátok, hisztek; s mivel hisztek, örvendezni fogtok kimondhatatlan és megdicsőült örömmel” (1 Pét 1,8).

Így a hit a látás egy formája, ami azonban még nem lát tisztán, vagy még inkább csak részlegesen lát, mert még nem ért egészen a megismerésünk töredékessége miatt: „Mert töredékes a megismerésünk, és töredékes a prófétálásunk... Most ugyanis tükör által, homályban látunk” (1Kor 13,9; 12).

Ez a tökéletlenség reális és konkrét tény. Jelenleg az ember a hitnek azon a fokán áll, hogy folyton azt kérdezi, hogy Isten miért tette ezt így, és miért nem tette úgy. Az értelem sötétsége miatt, sok dolog érthetetlennek és ismeretlennek tűnik számára. De a hittel legyőzi saját tudatlanságát, a hittel legyőzi a megismerés töredékességét, a hittel keresztül jut az értelem sötétségén. Ezért a hit, legyen bár tökéletlen, ahogy Istent látja, és nem tudja teljesen felfogni Őt, mindazonáltal kegyelme egyenrangú a látás tisztaságával. Ugyanis a hit felkészít a látásra és a hitnek köszönhető, hogy mostantól fogva elnyerjük a feltámadás erejét, amelyben színről színre látjuk Istent: „Most ugyanis tükör által, homályban látunk, akkor pedig majd színről színre. Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, mint ahogy és is ismert vagyok” – Vagyis úgy fogom ismerni Istent, ahogy Ő ismer engem. – „Most azért megmarad a hit” (1Kor 13,12; 13).

Megkérdezhetjük: Mindebből arra kell következtetnünk, hogy az ember számára lehetetlen, hogy világosan lássa Istent, hogy ebben a korszakban lehetetlen teljesen megismerni Őt?

A felelethez lelki oldalról kell jól megvizsgálnunk és mérlegelnünk a kérdést. Azt mondhatjuk, hogy Isten látása lényegében teljesen az ember szentségén alapszik. Ha az ember egészen levetkőzi természetének romlottságát és elérkezik a teljes szentségre, akkor mindenképpen meg fogja látni Istent, világosan, ahogy Ő van. Így a kezdő kérdésünk másképp alakul: Az ember ezen a módon tud eljutni a tökéletes szentség állapotára, azaz új természetet vesz fel?

A második kérdésre adandó válaszhoz tisztában kell lennünk az-
zal, hogy lényegbe vágó módon elérkeztünk a keresztnység szívé-
hez: Krisztus eljött, feláldozta testét, véré t kiontotta, a hit és Szentlé-
lek tevékenysége által ajándéku adta a vele való egységet, azért
hogy rajta keresztül el tudjuk érni a tökéletes szentséget, amely nem
csak Isten látására tesz bennünket alkalmassá, hanem a vele való
egységre és életre: „megmosakodtatok, megszentelést nyertetek, és
megigazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében, a mi Istenünk Lelke
által” (1 Kor 6,11).

Tehát a Jézus Krisztusban vetett hit misztériuma és a termé-
szetünkre kiáradt Szentlélek tevékenysége által elnyerjük a
szentséget, amely alkalmassá tesz Isten látására, azaz, hogy az
egység és a belőle való részesedés mély megtapasztalása nyo-
mán megismerjük: „Hogy a szívük megvigasztalódjék, és sze-
retetben összeforrva eljussanak a megértés teljességének min-
den gazdagságára, Isten titkának, Krisztusnak ismeretére” (Kol
2,2).

De mivel a szentté válás, a megtisztulás és a megigazulás lé-
nyeges részei a látásnak, mind össze vannak kötve a hittel, és mivel a
hit természete szerint kibebbedik és tágul, növekszik és megáll az
emberi természet kötelékei és függőségei miatt – amely változik, ké-
pes növekedni és fejlődni – így, az Isten látása is (azaz az ő ismerete)
alá van vetve a változásnak és növekedésnek.

Istenbe vetett hitének, bizalmának és a szeretetetébe vetett remé-
nyének növekedése mértéke szerint növekszik és fejlődik az ember
saját istenlátása.

A hit a tökéletesség olyan fokára tud növekedni, ami alkalmassá teszi az embert, hogy elérje a tökéletes szentség állapotát, lehetővé téve neki hogy a mi korunkban világosan lássa Istent?

Elméleti szempontból ez lehetséges, mert egyrésztől egy kötelességről van szó: „Nem azt mondtam neked, hogy ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?” (Jn 11,40). De gyakorlati szempontból lehetetlen, mert megakadályozzák az ember érzései és az értelme, amelyek nem egységesen fejlődnek, kétségek közt és elemezve, és ennek következménye, hogy amikor hatnak a látásra, amíg meg nem szűnnek a kétségek okai, megrontják a megismerést, csökkentik a tisztaságát.: „Uram, már szaga van, hiszen negyednapos!” (Jn 11,39).

Így az ember természete bárhogy is megújul ebben a földi létben, a testi érzékelésében és a gondolkodásában megtartja a kezdeti romlás elemeit, amelyek megakadályozzák, hogy világosan lássa Istent. Semmi se tudja megsemmisíteni a kezdeti romlást, ha csak nem a sír, és utána a feltámadás. Íme, amiért az ember szempontjából, a természete és a lehetőségei miatt ebben a földi létben lehetetlen, hogy világosan lássa Istent.

De talán Isten ki tudja magát nyilatkoztatni az embernek?

Egyszerű a válasz, a hit meggyőződése alapján Istennek semmi sem lehetetlen!

Isten ki tudja nyilatkoztatni magát az embernek. Ezt felfoghatatlan módon megtette az isteni megtestesülés misztériumában, megengedve az embernek, hogy lássa Istent Krisztus közbenjárása által, aki abban a pillanatban, amikor megjelent, kiirtotta a romlott emberi természet minden akadályát, megsemmisítette az érzelmek és az értelem negatív hatását, és felfoghatatlan megszentelő erejével teljesen megtisztítva az embert Isten szentségétől átváltozott új teremtménnyé formálja át. Akkor ez az átváltoztatott ember világosan látja Istent, ahogy Ő van: „Nem vagyok-e szabad? Nem láttam-e Jézust, a mi Urunkat?” (1 Kor 9.1).

Tehát most már egy új út nyílik előttünk a világosan látás felé, nem az ember hite, hanem Isten kinyilatkoztatása által. Isten kinyilatkoztatása akaratának jóváhagyása alapján az egyedüli eszköz arra, hogy eltávolítson minden akadályt a világosan látás elől, és le-

hetővé tegye az embernek, hogy ugyannak a látása nyomán eljusson a tökéletes megszentelődésre.

Különbözve a jövőbeni világosan látástól, ami el fogja érni a tökéletességet a végtelen egységben, ennek a látásnak a hatása ideiglenes és ideiglenes ideig tart.

Most fontos azonban aláhúzni a két fogalom közötti nagy különbséget: az, ami Isten látása és az, ami Isten kinyilatkoztatása vagy megjelenése között van. Isten látása magába foglalja azt, amit az ember megsejt az isteni tulajdonságból saját képessége és megszentelődése szerint. Ebben az értelemben lehetetlen, hogy az ember elérkezzen Isten tökéletes látására.

Isten kinyilatkoztatása azonban azt jelenti, hogy Isten nyilatkoztatja ki magát, vagyis hogy Isten saját szeretetétől, irgalmától és jóakaratótól vezérelve megmutatja magát az embernek. Ebben a kinyilatkoztatásban felfedi az ember számára lényének mélységét, és ő maga gondoskodik a megszentelődés megszerzéséről és a szükséges erőről, hogy Isten dicsőségéről elmélkedjen: „Mert a Lélek mindent kikutat, még az Isten mélységeit is” (1 Kor 2,10).

Ez az alapvető különbség az olyan látás, amit az ember erőfelesztése és a személyes megszentelődés eredményez egy részről, és az olyan látás között, amely Isten ingyenes kinyilatkoztatásából ered, másrésztől, megvilágítva számunkra az Ószövetség szakaszait, amelyek azt állítják, hogy Istent lehetetlen látni, ugyanakkor van lehetősége bizonyos látomásoknak.

Egyrésztől Isten azt mondja Mózesnek: „Ám arcomat nem láthatod, mert nem láthat engem ember úgy, hogy életben maradjon” (Kiv 33,20). Az evangélium azt mondja: „Istent soha senki nem látta” (Jn 1,18; vö. Jn 6,46 és 1 Ján 4,12). Szent Pál apostol pedig így dicsőíti: „Egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya, az urak Ura, aki egyedül birtokolja a halhatatlanságot, aki megközelíthetetlen világosságban lakik, akit senki ember nem látott és nem láthat, akinek dicsőség és örök hatalom! Ámen!” (1 Tim 6,15-16).

De másrésztől az is igaz, hogy az Ószövetségben találunk olyan részeket, amelyek arról tanúskodnak, hogy Isten valóban megmutatta magát Mózesnek, Izajásnak, Jóbnak és sok másnak. Az Újszövetség

azt mondja: „Mi láttuk az ő dicsőségét” (Jn 1,14) és „És meglátja minden test Isten üdvösségét” (Lk 3,6 amit az Iz 40,5-ből vesz át). „Mert az élet megjelent, és mi láttuk” (1 Ján 1,2) János szerint. És Krisztus mondja: „Aki engem látott, az Atyát látta” (Jn 14,9). És megígérte: „Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja, én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki” (Jn 14,21). Szent Pál mondja: „A Lélek mindent kikutat, még az Isten mélységeit is” (1 Kor 2,10) .

Ebből származik, hogy ami lehetetlen volt emberi erőfeszítéssel vagy érdemek alapján, azaz Istent látni, az lehetségessé vált Isten kinyilatkoztatása által, amely a szeretet bizonyítéka és a kegyelem ingyenes ajándéka. Ez igaz marad napjainkban is: Azt keresni, hogy lássuk Istent lehetetlen vállalkozás az embernek, ha nem ugyanilyen mértékű a tisztasága, szeretete, az isteni parancsok iránti engedelmessége. Mennyi kinyilatkoztatást adott Istenről az embernek az Úr, megszorítások és feltételek nélkül, erőfeszítések és érdemek nélkül, mert figyelembe veszi az ember képességét és szentségét, amelyek lehetővé teszik számára, hogy lássa Istent, ahogy ő van vagy még inkább, ahogy ő ki akarja nyilatkoztatni magát.

Ezt a valóságot nagyon világosan kifejti maga az Úr a következő szavakkal: „Atyám mindent átadott nekem. Senki sem tudja, hogy ki a Fiú, csak az Atya; és azt sem, hogy ki az Atya, csak a Fiú, és aki nek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni (*apocalypσαι*)” (Lk ,10,22), a következő kifejezést használva „kinyilatkoztatni”, abban az értelemben, hogy a látás útján kinyilatkoztatni.

Az Úrnak ezekből a szavaiból származik, hogy a kinyilatkoztatás vagy az Atya és a Fiú látása, azaz Isten lényegi tulajdonságainak belső ismerete alapvetően és elkerülhetetlenül össze van kötve Jézus Krisztus akaratával és közvetítésével. Ebben a kérdésben a kinyilatkoztatás a látás, ami elvezet Isten ismeretére az ő saját kinyilatkoztatásának köszönhetően oly módon, hogy az ember megérti az Igazságot, ami Istenben van és eljut a végtelen boldogságra, így valóban életközösségre lép Istennel.

Antióchiai Theophilosz

Az 178-as év körül Theophülosz levelet írt egy Autolikosz nevű pogány embernek elmagyarázva neki, hogy mit is jelent Istent látni. Arra a kérdésére válaszolt, hogy milyen Isten a keresztények Istene:

65. Ha te azt mondod nekem: „Mutasd meg a te Istened” én azt válaszolhatom neked: Mutasd meg nekem milyen ember vagy és én meg fogom mutatni az én Istenemet”. Mutasd meg nekem, hogyan látanak a lelki szemeid, és milyen fülekkel hall a szíved! ... Istent azok értik meg, akik látják őt, mert felnyíltak a lelki szemeik. Aki bűnt hordoz magában, az abban a helyzetben nem látja Istent ... Hallgass ide, ó ember! Isten arca felfoghatatlan, leírhatatlan, nem lehet testi szemmel látni ... Ha megszabadulsz a halandóságtól, és halhatatlanságba öltözöl, akkor meglásd, találkozni fogsz Istennel. Isten fel fogja támasztani halhatatlan testedet a lelkeddel együtt. És ha hiszel benne, és halhatatlanná lettél, meg fogod látni a Halhatatlant. (*Antióchiai Theophilosz, Ad Autolyicum 1,2-7*)

Antióchiai Theophilosz szavai Szent Pálra emlékeztetnek: Isten, „aki egyedül birtokolja a halhatatlanságot, aki megközelíthetetlen világosságban lakik, akit senki ember nem látott és nem láthat” (1 Tim 6,16). Ebből származik majd az idők végén a boldogító látás, amikor romolhatatlanságba és halhatatlanságba öltözve Isten természetével összhangba kerül: „aki egyedül birtokolja a halhatatlanságot”. Megjegyezzük, hogy a halhatatlanság kizárólag Isten természetes, elválaszthatatlan tulajdonsága. Az ember csak, mint ruhát ölti magára, míg Istennek belső, természetes lényegéhez tartozik.

Isten valódi látását csak akkor lehet birtokolni, ha az ember romolhatatlanságot és halhatatlanságot szerez a feltámadás által, nem csak lelki szempontból, hanem testi szempontból is. Mert ami az embert illeti, látása csak akkor tökéletes, ha lénye romlatlan, ha teste és lelke egységben van, és nincs benne ellentmondás a tiszta értelem és a testi érzékelés között.

66. Minden dolgot Isten teremtett, melyeket a semmiből hívott létre azért, hogy művei által megismerjék és megértsék nagyságát. Ahogy az emberben sem lehet látni a lelket, mivel az ember számára láthatatlan, csak következtetni lehet rá a test mozgásából, úgy Isten

is láthatatlan az emberi szem számára, de meg lehet látni, és meg lehet érteni gondviselésén és művein keresztül. (*Antióchiai Theophilosz, Ad Autolyicum 1,4-5*)

Itt Antióchiai Theophilosz még visszatér Szent Pál apostol szavaihoz: „Amit ugyanis tudni lehet Istenről, azt világosan ismerik, mert Isten kinyilvánította nekik. Hiszen azt, ami láthatatlan benne: örök erejét, valamint istenségét tapasztalni lehet a világ teremtése óta, mert az értelem a teremtmények révén felismeri. Éppen ezért nincs mentség számukra” (Róm 1,19-21).

67. Isten végtelen az ő dicsőségében, felfoghatatlan a nagysága, emberi észnek felérhetetlen a magassága, mérhetetlen a hatalma, felmérhetetlen a tudása, hasonlíthatatlan a jósága, kifejezhetetlen a nagylelkűsége. Ha „Fénynek” mondom, megnevezem az egyik teremtményét, ha „Igénék” mondom, megnevezem a kezdetét (vö. Jn 1,1), ha „Értelemnek” mondom, a bölcsességéről beszélek, ha „Léleknek”, megnevezem a leheletét, ha „Bölcsességnek”, megnevezem azt, akit nemzett, ha „Erőnek”, az uralmát, ha „Hatalomnak”, a tevékenységét, ha „Gondviselésnek mondom, megnevezem a jóságát, ha „Legfőbb Hatalomnak”, dicsőségéről beszélek, ha „Bírónak”, igaznak nevezem, ha „Atyának” mondom, akkor azt mondom ő a minden ... Minden dolgot Isten teremtett, nála nélkül semmi sem lett. Ezért a műveiből megismerhető és megérthető az ő nagysága. (*Antióchiai Theophilosz, Ad Autolyicum 1,3-4*)

Összegezve Antióchiai Theophilosz a Szentírásra alapozva azt állítja, hogy amennyiben Istent most nem lehet közvetlenül felfogni az ő teljes valójában, ugyanakkor fel lehet fogni a művein keresztül, a hit támaszának köszönhetően, amely fokozatosan vezet bennünket a közvetlen felfogásra. Így az Atya is, bár rejtve van minden értelem és tekintet elől, Fiában és a Szentlelken keresztül látható, ahogy az Evangéliumban megmondta: „Istent soha senki nem látta: az egyszülött Fiú, aki az Atya kebelén van, ő nyilatkoztatta ki (*exeghésato* kifejezéssel)” (Jn 1,18). És másutt ezt mondja Krisztus: „Aki engem látott, látta az Atyát is”(Jn 14,9), és ezzel arra gondolt, hogy működésén és személyén keresztül kinyilatkoztatja az Atya láthatatlan valóságát és természetét, mivel az Atya küldötte.

Nyúl Viktor

Lectio Divina

- Segédanyag a vasárnapi evangéliumhoz -

Jézus Krisztus az utolsó vacsorán azt mondta tanítványainak: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni.” (Jn 14,23) Továbbá a feltámadt Úr azzal bízta meg az apostolokat, hogy hirdessék Isten Igéjét: „Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” (Mk 16,15) Ezzel Jézus világosan megmutatta a keresztény ember lelkiségének és a világban betöltött küldetésének mibenlétét. A Krisztust követő ember azzal fejezi ki szeretetét az Úr iránt, ha megőrzi, éli és hirdeti Isten Szavát. Ezáltal mély szoros egységre lép a Szentháromsággal, és másokat is elvezethet Istenhez.

Az Egyház a kezdetektől megértette Mesterének e felhívását, s őrizi, éli és hirdeti Isten Igéjét, akivel az évszázadok során egyre szorosabb kapcsolatba lép. A Lectio Divina („isteni olvasmány”), vagyis a Szentírásnak az imádságos olvasása, ennek egy szép megvalósulási formája, amely az egyházatyák, a szerzetesek által (pl. Origenész, Szent Ambrus, Szent Ágoston, Szent Benedek stb.) vált ismertté a keresztények körében. A Szent Tanítóhivatal is ösztönöz minden embert a Szentírásnak imádságos megközelítésére: a Lectio Divinára.¹

¹ „Ugyanilyen nyomatékosan buzdítja és sürgeti a Szent Zsinat az összes Krisztus-hívóket, főleg a szerzeteseket, hogy a Szentírás gyakori olvasásával szerezzék meg „Jézus Krisztus fonséges ismeretét” (Fil 3,8). „Mert aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri Krisztust”. Szívesen folyomodjanak tehát magához a Szent Szöveghez, akár az Isten szavában bővelkedő szent liturgia közvetítésével, akár lelkiolvasmányképpen, akár megfelelő bibliamagyarázatok és egyéb segédeszközök által, melyek az Egyház főpásztorainak jóváhagyásával és gondoskodásából korunkban dicséretesen terjednek mindenfelé. Arról azonban ne feledkezzenek meg, hogy a Szentírás olvasását imádságnak kell kisérenie, így lesz belőle beszélgetés Isten és ember között; mert „amikor imádkozunk, öhozzá beszélünk, és amikor az isteni kinyilatkoztatást olvassuk, őt hallgatjuk.” II. Vatikáni Zsinat *Dei Verbum* 25.; „A Szinódus ismételten sürgette a szent szöveg imádságos megközelítését, mint minden hívó lelki életének alapvető elemét a különböző szolgálatokban és életállapotokban, különösen tekintettel a lectio divinára.” XVI. Benedek: *Verbum Domini* 86.

Ennek fényében a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola diákjaiból, egyes tanáraiból és más segítőkől egy kis csoport alakult 2016 őszen, akik arra vállalkoztak, hogy a vasárnapi szentmisék evangéliumi szakaszaihoz, Ádvent első vasárnapjától kezdve folyamatosan, a Lectio Divina lépcsői alapján segédanyagot készítsenek a lelkipásztorok, a hitoktatók és minden Krisztus-hívő számára, hogy Isten Igéjének szolgálatát ezzel is segítsék Isten népe számára, ahogy erre a II. Vatikáni Zsinat is bátorít.²

A Lectio Divina alapján készülő segédanyag hétről hétre a következő szempontok szerint közelíti meg a vasárnapi evangéliumi perikópát:

1. **Lectio** (a szent szöveg olvasása: a szent szerző mit akart kifejezni?): A görög szöveg szó szerinti fordítása; néhány magyar fordítás és a Vulgata latin fordítás egymás melletti közlése; a szakasz behatárolása, egyes görög kulcsszavak rövid elemzése; a perikópa szó szerinti üzenete; kánoni elemzés, vagyis az adott szakasz témája, egyes elemei hol fordulnak elő még a Szentírásban.

2. **Meditatio** (elmélkedés: Mi a szöveg üzenete nekem?): Egyes egyházatyák gondolatai; részletek a Szent Tanítóhivatal megnyilat-

² „A katolikus szentírásmagyarázók pedig, és a hittudomány más művelői buzgó együttműködéssel azon fáradoznak, hogy a Szent Tanítóhivatal felügyelete alatt, megfelelő segédeszközökkel úgy tanulmányozzák és mutassák be a szent íratokat, hogy Isten igéjének minél több szolgája nyújthassa gyümölcsöző módon Isten népének az Írás táplálékát, mely megvilágosítja az elmét, erősíti az akaratot és Isten szeretetére gyullasztja a szíveket. A Szent Zsinat bátorítja az Egyház szentírástudományt művelő tagjait, hogy nap nap után újult erővel és teljes iparkodással az Egyház szellemében folytassák a megkezdett munkát.” *II. Vatikáni Zsinat Dei Verbum 23.*

kozásaiból az evangéliumi szakaszhoz fűződően; az igeliturgia többi olvasmányainak, zsoltárának és imádságainak kapcsolódása az evangéliumhoz; az evangéliumi perikópa témájának megjelenése a szépirodalomban, a képzőművészetben; pedagógiai szempontból tantörténetek, játékok a szakaszhoz kötődően.

3. **Contemplatio** (szemlélődés: Ünneplem, szemlélem csendben Isten jelenlétét):

Egy-egy fénykép kívánja elősegíteni a csendes jelenlétet, az Isten Igéjében való elcsendesedést és elmerülést.

4. **Oratio** (imádság: Isten Szavára adott válasz: kérés, könyörgés, áldás, dicséret, közbenjárás):

A vasárnapi szentmise első könyörgése, és egy-egy szerzetes közösség által írt imádság megfogalmazása.

5. **Condivisio** (megosztás: Mi az örömhír számomra az adott evangéliumi részletben?)

Örömeink megosztása az evangélium kapcsán.

6. **Actio** (cselekedet: Isten Szava mire ösztönöz engem? A megtérésre, az Ige életembe való megtestesítésére való felhívás)

Elhatározásaink megfogalmazása az evangélium nyomán.

A Lectio Divina az érdeklődők számára digitális formában elérhető már a Pécsi Egyházmegye honlapján: <http://pecsiegyhasz megye.hu/lelkipasztorkodas/lectio-divina-segedanyag>. Terveink szerint nyomtatott változatban is megjelenik egyszer alkalmas időben.

Reméljük, hogy ez a sokszínű segédanyag, amely sok lelkes ember munkájának, imádságának gyümölcse minél többekhez eljut, és segíti őket az Ige teljesebb és mélyebb megértéséhez, megünnepléséhez, megéléséhez és hirdetéséhez. Ehhez kérjük és kívánjuk Isten áldását, és Szűz Máriának, az Ige Édesanyjának s első tanítványának, illetve Szent Jeromosnak, a Szentírás-tanulmányozók védőszentjének közbenjárását.

Magyarszék, 2017. Nagyböjt első vasárnapján

Gyürki László

Dávid városa

Hogyan lett Jebuz, - a jebuziták városa - Dávid városa.

Aki Jeruzsálem korai történelmével foglalkozik észreveszi, hogy a várost nem az izraeliták alapították és hosszú ideig nem is ők birtokolták.

Jeruzsálem (Jebuz) csak Dávid király idejében kb. Kr.e. 1000-ben került izraeli uralom alá. A város elfoglalását Sámuel második és a Krónikák első könyve beszéli el. Ezek az elbeszélések minden nehézségük ellenére is jó példát adnak arra, hogy a régészeti emlékek nem csak a bibliatudomány, hanem a bibliaolvasó számára is értékes információkat adnak, a szövegek történelmi és gyakorlati megértéséhez. Ezt szeretnénk ezzel az írással szemléltetni.

Jebuz korábbi története

Saul király halála után Dávid először hét és fél évig Hebronból kormányozta a délen fekvő Júda területét. Amikor egész Izrael királya lett, egy ideig még Hebronban maradt (2 Sám 5,1-5), majd elfoglalta Jeruzsálemet, amit akkor még Jebuznak neveztek, és ez lett az ő fővárosa. Politikailag nézve ez ügyes cselekedete volt, mert a jebuziták városa „független zónában” volt: északon Benjamin törzse és délen Juda területe között. Így Jebuz és környéke elfoglalásával megszűnt az idegen befolyás az északi és déli országrész között, és a zsidó törzsek számára független királyi város Dávid tulajdona lett.

A jebuziták egy kánaáni, nem szemita néphez, az izrael előtti lakosság egyikéhez tartoztak. (Ter 15,21; Szám 13,29). A honfoglalás idején a jebuziták a hegyvidéken (Józs 11,3), Jeruzsálem környékén és magában a városban laktak. Az akkori lakosok miatt a várost némely ószövetségi szöveg szerint Jebuz-nak is nevezték (Józs 18,28; Bir 19,10). A benjaminiták és a judeaiak, akiknek a törzsi területe a jebuzitákkal volt határos, nem tudták őket véglegesen elűzni (Józs 15,63; Bir 1,21). Így aztán a bírák- és a királyság kezdetén a város a

Jebuziták kezében volt. A város egy háromszög alakú sziklakiugráson feküdt, amelyet keleten a Kidron völgye, nyugaton a Tyropoeon völgye (Josephus szerint: Sajtkészítők völgye) határolt. Északon a terület egy mélyedés (*ofel*) után a későbbi templomhegyé alakult.

Jebuz tipikus kánaáni városállam volt, a király számára palotával és a papság számára egy kis szentéllyel. A várost a felső- és alsóvárosra osztva falak vették körül. A biztosabb felsővárosban, amely a várral azonos (2 Sám 5,9), volt a szentély és a palota, az alsóvárosban pedig a lakórészek. A vízellátást szolgáló keleti lejtőn lévő Gihon-forrás különösen biztosítva volt. A városnak, - amely kb. 50.000 négyzetméter volt - 2.000 lakója lehetett M. Broshi izraeli régész szerint.

Az ószövetségi szövegek – 2 Sám 5,6-11 és 1 Krón 11,4-8 – nem éppen probléma mentesek, mert a különböző hagyományok egymásba folynak. A két rész összehasonlítása bizonyos különbséget és kiegészítéseket mutat a 2 Sám 5-ben. De alapjában a kijelentések abban megegyeznek, hogy Dávid embereinek Joáb vezetésével, - ha nem is tudjuk hogyan, - sikerült a városba bejutni és azt a király számára elfoglalni. Az utána történt építkezésekben bizonyos megjegyzések is lesznek ezzel kapcsolatban.

Flavius Josephus szövege a történet egyik változata, amely 2 Sám 5-re alapul (Zsidók története VII, 3.1.2). Ez a szöveg egy lépcsősen fekvő város képét mutatja (felső- és alsóváros), amelyeket egy vár véd. Az hogy, hogyan sikerült Joábnak először az alsó várost, azután a várat elfoglalni, ebben szövegben nem szerepel.

Jebuz meghódításával kapcsolatban abból indulhatunk ki, hogy Jebuzt Dávid „emberei”, tehát zsoldosai, és „nem egész Izrael” foglalja el (1 Krón 11,4). Jebuz lakói teljes biztonságban érezhették magukat az erődítményszerű várban, amelyet Josephus szerint „meredek lejtői” védtek. A gúnyos megjegyzés is alátámasztja ezt, hogy a várost a „vakok és bénák” is meg tudják védeni. (2 Sám 5,6b) Mivel a városnak Dávid viszonylag kis seregével egy hosszú ostromra nem volt lehetősége, a támadóknak egy gyors, és meglepetésszerű győzelmet kellett találni. Hogy a város bevétele valójában hogyan történt, egyik szövegből sem egyértelmű. Minden szöveg csak arra

utal, hogy Joábnak fontos szerepe volt ebben, de hogy ez miben állt, az nem világos.

A Gíhon forrás vize a Síloe-tóba ömlik

Sokáig abból indultak ki, hogy Dávid emberei az „aknán” (*cinnor*) (2 Sám 5,8) keresztül jutottak be a városba. G. Kroll: „*Jézus nyomában*” c. könyvében ezt így írja le: „*a Kidron völgyéből Joáb néhány bátor emberrel a nem védett forráshoz vezető úton a víztárolóból a függőleges aknán felmászott. Mikor ő felért, a város belsejében volt. Aztán az ostromlók a városkapukat kinyitották és Cion várának sorsa megpecsételődött*”.

Az „akna” megítélése a város bevételevel kapcsolatban a következő fejezetben még folytatódik. Katonai szempontból ugyancsak meg volt a lehetőség a várost észak felől az *ofel*-on keresztül megtámadni. De erről a szövegek semmit sem tudnak. A városban vegyes lakosság élt, jebuziták és izraeliták (Józs 15,63; Bir 1, 21). Elképzelhető egy „ötödik hadoszlop” is, tehát zsidó kollaboránsok, akik a támadók előtt a kapukat kinyitották. De ez is csak egy lehetőség. Jebuz a győztes jogán lett királyi város, Dávid városa. Érdekes még az is, hogy az elfoglalásnál nincs szó nagyobb pusztításról. A város ugyan nem maradt teljesen pusztítás nélkül, mert az 1 Krón 11,8-ban az áll, hogy „Joab a megmaradt várost kijavította”. A jebuzita lakosság sorsáról az ószövetségi szövegek nem adnak felvilágosítást. Josephus-

nál csak az áll, „Dávid...a jebuzitákat Jeruzsálemből elzavarta”. A lakosság elpusztításáról sehol sincs szó. Inkább az történhetett, hogy az izraeliták és a jebuziták ezután is békében együtt éltek. Erre mutat, hogy Jeruzsálem szomszédságában élt a jebuzita Arauna, akinek a szérűjét Dávid megvette és ott oltárt épített (2 Sám 24,18-25). Később megtudjuk 1 Kir 9,20,21-ből, hogy Salamon a jebuzitákat az ő építészeti munkálataihoz alkalmazta.

Az akna (cinnor)

Mint előbb említettük a támadók számára az akna volt az egyik lehetséges út a városhoz. A héber szövegben itt a „*cinnor*” szó áll, ami ebben az összefüggésben „akna, cső, vízvezeték”-et jelent. Ez az akna a vízvezető berendezés egy része volt, amely a várost a Gihon-forrással, a keleti domboldal lábánál összekötötte.

Lt. C. Warren angol régésznek 1876. október 24-én sikerült elsőként az aknán átmászni. Ezért a mai napig is a „*Warren-akná*”-ról beszélünk. Szakszerűen felkutatva és dokumentálva ezt a berendezést L.H. Vincent OP végezte el és találóan „*Ofel-alagút*”-nak nevezte. A domonkos régész Jeruzsálem elfoglalását a *cinnoron* keresztül történeti tényként kezelte, amit generációkon keresztül a bibliaolvasók elfogadtak.

Felvetődik a kérdés, hogy az ily módon való behatolás a városba egyáltalán lehetséges-e. Katonai szempontból nagyon kétes. Egy 13 m magas merőleges aknán csak nagyon nehéz lenne átjutni. De mivel mindig csak egy támadó jöhetett volna ki az aknán, a kijáratot valóban „vakok és bénák” is védeni tudták volna. Nem is beszélve arról, hogy egy ilyen gyenge pontot a védők biztosítani tudtak.

Az ellenbizonyíték is a régészettől jön: az amerikai régész Eric H. Cline, aki a „*Bibliai régészet*” c. könyvében (15. o.) megállapítja, hogy újabb tudományos felismerések szerint az akna Kr.e. 8. század előtt nem volt használatban, tehát hosszan Dávid ideje utánig. Így aztán el kell búcsúzni ettől a „modern legendától”, és a kérdés, – hogyan jöttek Dávid emberei a városba – továbbra is nyitva marad.

Cion vára

2 Sám 5,7a (1 Krón 11,5b) szerint Dávid meghódította „Cion várat” amely itt és más helyen is az egész várost jelenti. A „Cion” név ezen a helyen jelenik meg először az Ószövetségben. A szó alapjelentése vitatott, ezért különböző fordítások szerepelnek, pl. szikla, vár, erődítmény. Eredetileg a „Cion” név valószínű Jeruzsálem egész délkeleti dombját jelentette, amelyen a jebuzita város feküdt. De jelentette a városban a várat is, és később Jeruzsálemnek és egész Izraelnek szinonimája lett. Jebuz a meghódítás után a „Dávid városa” nevet kapta (2 Sám 5,9; 1 Kir 8,1). A tulajdonképpeni „Cion vár”, (*metsudat cijon*) valószínű a Kenyon és Shilo régész által feltárt terasz szisztéma („*milló*”), a város északkeleti részén állt. Kinézetére vonatkozólag sem írásbeli, sem régészeti ismereteink nincsenek.

A Millo

Egy további rejtélyt a 2 Sám 5,9b-ben említett „*milló*” jelent. A héber „*milló*” szó, amit általában nem fordítanak le, „töltést, feltöltést” jelent. Tehát nem jelent semmiféle épületet. Abból indultak ki, hogy a „*milló*” alatt egy mesterségesen feltöltött magaslatot kell érteni, amire aztán épületet emeltek. Erről szól pl. az 1 Kir 9,15-ben lévő szöveg. Az itt említett „*milló*” (1 Krón 11,8) a Dávid-város keleti részén, az 1960-as években kiásott terasz szisztéma (Kenyon és Shilo tárták föl).

A 2 Sám 5,9b-ben szó szerint áll, a „*milló*”-tól kezdve befelé („*ba-baitah*”). Ez azt jelentheti, hogy a „*milló*” alatt bizonyos külső falak értendők. Ezek a házaknak és más épületeknek alsó alapként szolgálhattak a vár-részen.. Ezt a konstrukciót Dávid és később Salamon (1 Kir 9,24); 11,27) és Hiszkijah (2 Krón 32,5) felújította.

A palota

Kiindulhatunk abból, hogy Dávid palotája a vár térségében, a felsővárosban állott. Ez kicsiny lehetett, mert egy nagyméretű épülethez a falak között nem volt elég hely.

A 2 Sám 5,11-ből (vö. 1 Krón 14,1) megtudjuk, hogy Hiram, Tírusz királya, cédrusfát és építőmestereket küldött a palota felépítésére. Kenyon szerint ez azt jelzi, hogy az izraeliták nagyobb épületek építésében még tapasztalatlanok voltak. 1967 után E. Mazar izraeli régész a millo-tól északra egy épületet tárt föl, amelyről feltételezte, hogy Dávid palotája lehetett. A kazamatafal és az oszlopfők viszont, amiket Kenyon ásott ki, arra utalnak, hogy a kérdéses épület a Kr. e. 8. századból származik.

Befejezésül azt mondhatjuk, hogy az eddigi ásatások semmi nyomot sem hoztak a palota helyére vonatkozólag. Feltételezhető viszont, hogy a palota stratégiai okoknál fogva a hegyoldal magasságában állhatott. Ez a palota aztán elvesztette szerepét, mert Salamon király Dávid utódja, egy új, sokkal nagyobb palotát épített, melléképületekkel. (1 Kir 7)

Dávid városa

Írásunk végén megmarad a kérdés, hogy Jeruzsálemet háborúval foglalták-e el, vagy bizonyos „átvételt” végeztek Dávid emberei. Ha összehasonlítjuk Jeruzsálem elfoglalásával kapcsolatban a szövegeinket a júdeai elbeszéléssel, ahogyan a Bírák könyvében olvasható (1,8) elgondolkodtató. Ami magát a várost illeti, azt mondhatjuk, hogy a határai, tehát a falai változatlanul maradtak. Dávid a terasz konstrukciót a keleti lejtőn („millo”) ismét rendbe hozatta és külföldi kézművesek segítségével, talán a régi helyén palotát épített. A kis pogány szentélyt, amelyet a szövegek nem említenek, és amelyre eddig semmi régészeti bizonyíték sincs, az új uralkodó leromboltatta.

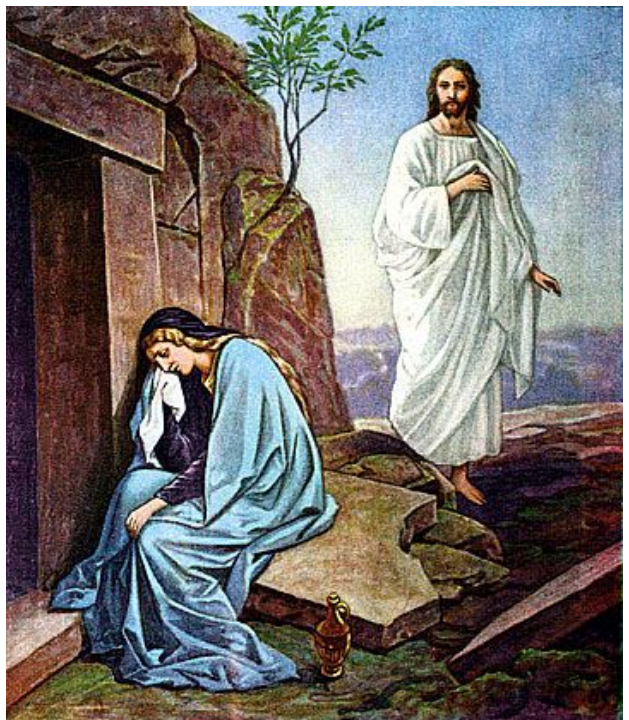
Mindenesetre azt lehet mondani, hogy Dávid városa egy elég egyszerű városka lehetett, és egyáltalán nem „az a csillogó királyváros”, amint az a régebbi irodalomban gyakran olvasható. De Jeruzsálem ettől az időtől fogva főszerepet játszik Izrael történelmében.

(Bernardin R. Höhn: *Wie Jebus zur Stadt Davids wurde*,
Im: *Land des Herrn*, 69. Jg. 135-140.o alapján)

É l ő I g e
BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Vágvölgyi Éva

„Akik könnyek között vetnek...” (Zsolt 126)

Meditáció: Mária Magdolna és a 126. Zsoltár

A.) Alap gondolat

A két szöveg közötti összekötő kapocs a mag, amely a feltámadás jelképe: 1 Kor 15,36.42; 1 Pét 1,23; Jn 12,23

B.) 126. Zsoltár; Jn 20,1-18

C.) Bevezetés

I.) A 126. Zsoltár

A 126. Zsoltár zarándokénekének panasza hasonló felépítésben beszél, mint a 85. Zsoltár. Isten népe a babiloni fogságból a nagy nehézségek közül való hazatérés után (Kr.e. 538., Círusz rendelete nyomán, ld. Ezdr 1.fej.), nagyon boldog volt (1-3 v.). A fogságban megélt szorongatás a tulajdonképpeni indoka az éneknek. Az Írás tudósít bennünket a szorongatás másik oldaláról (vö. Ezdr 4; Neh 1,3; 4) és nyomorúságáról (vö. Iz 59,9-11; Agg 1,6; 2,16; Neh 5) a fogság utáni időkből. Az imádkozó közösség hittel terjeszti könyörgését Isten elé (4.v.) és csendben várja Isten dicsőségének kinyilvánulását (vö. az üdvösség bejelentése Deuteroizajánál Iz 40-55). A zsoltár kicsengése bátorító (5k.v.). Minden időben bátorítást nyújt Izrael számára.

Az imádkozó közösség megemlékezik a reménytelen múltbeli napokról, amikor a perzsa király, Círus rendelete nyomán visszatérhetett Babilonból Jeruzsálembe. A fogság ideje nagyon kemény volt (vö. Zsolt 137,1). Olyan ujjongás és öröm töltötte el akkor, igen, azt ember nem tudja elképzelni. Úgy tűnt, mintha csak álom lenne, amit majd keserű kijózanodás követ. De Jahve valóban előidézte ezt a történelmi fordulatot. Boldog és hálás volt a szolgaságba döntött Isten népe Isten nagy tette miatt, amelyen a pogány népek is elámultak.

Az örömet a hazatérés kemény valósága követte. A pusztává vált ország, a lerombolt házak és Templom. Az ellenséges szomszédok hátráltatták az újjáépítést (vö. Ezdr 4.fej.; Neh 1,3; 4). Ezért Isten népe újra Jahvéhoz fordul, hogy a nagy fordulatot Izrael számára végérvényesen véghezvigye.

Ezt a kérést egy kép kíséri. Délen csak a téli esők nyomán folyik a patakokban víz (vö. Bír 1,15; 2 Kir 3, 20; Jób 6,15). Ahogy Jahve ezeket a kiszáradt völgyeket meg tudja tölteni vízzel, úgy neki lehetséges, hogy saját népét újra virágzóvá tegye (vö. Ezdr 37,12). Ez a kérés Izraelnek a Mindenhatóba, a Szövetség Istenébe vetett rendíthetetlen bizalmából és hitéből fakad.

A kérést vigasztaló szavak követik (5k) egy bölcsmondás formájában. A szövegből nem világos, hogy egy pap, vagy egy próféta mondja. De az is lehetséges, hogy ezek a vigasztaló szavak a 4. vers folytatása. Amikor a földműves Izrael fukar földjébe vet, tele van aggodalommal, hogy vajon a vetés ki fog-e hajtani. És milyen nagy az öröme, amikor jó a termés és bőséges aratást tud hazavinni. Ahogy a fáradságos kezdetet, a könnyek vetését örömteli aratás követi, úgy tudja Jahve átfordítani népének sorsát (vö. Iz 9,2; 25,8 k;65,18 k; Zsolt 30,6; Jn 12,24; 16,20).

Ebből a zsoltárból kiolvasható hogy Izrael hisz abban, hogy Isten működése a fölemelés, a letaszítás és a megmentés a történelem folyamán. A visszatekintés segít a jelent elviselni és hinni Isten megmentésében és reménykedni a jövőben. A sírás és az öröm csúcspontját megtaláljuk a keresztnben és Jézus feltámadásában. Ebben a hitben vándorol az Újszövetség Egyháza, szorongatásban és kísértések között a végső beteljesedésig (Jel 21,4).

2.) *Meditáció*

1. kép: felkelő nap vetített képe

A résztvevők először csendben szemlélik a képet, majd az óravezető következő szövege követi:

Még sötét van, a nappal világossága még nem látszik, amikor ő útra kel, egy útra, ami még nehezebbnek tűnik számára, mint az elmúlt órák. Nyugtalanság hajtja egyik helyről a másikra, egyik helyen sem találja hazáját, mindenhol csak embereket talál.

Az ő hazája elveszett. Az ember, akit szeretett, halott. Így visszatér az emlékeibe, a boldog napok képeihez, de most már csak egyedül, nélküle kell mennie az útján.

És most, bár még éjszaka van, fut a sírjához. Meg akarja ragadni azt, ami még megragadható. Olyan hideg és sötét a sír. Ott ülni a sírnál a sötétségben az emlékképeivel és hagyni, hogy folyjanak a könnyei. Csak ez a kívánsága ezen a korahajnali órán, amikor még nem múlt el az éjszaka, miközben fut a sírhoz.

Egy nehéz kő zárja el azt, akit szeret, minden reménye el van temetve vele. Ki tud egy ilyen sírt megnyitni? Ki tudja visszaadni a nevetését, simogató keze érintését, szeme pillantását? Ki tudja szétörni a sötétséget és az éjszakát, amely magába zárja és fogva tartja? Ki tudja újraéleszteni? Ki tudja kiemelni sírjából, hogy újra önmaga lehessen?

És súlyos félelmében sírva fakadt, amikor ott ült, teljesen beborítva az éjszaka sötétjétől és egészen védtelenül, amikor érezte, hogy valami csendben növekedni kezd, egy mag kihajt benne, ami a könnyeiből és az emlékeiből táplálkozik. Csendesen, nem hangosan, legkevésbé sem a gyászt túlharsogva, de mégis szelíden felnövekedve az ő vágyából, egy mag, amit „hazatérésnek” hívnak.

Amikor visszafelé megy, a felkelő nap fénye visszatükröződik a könnyeiben, és ő, egy közülünk találkozott vele és ő kijelentette neki, hogy él. Ő tanúságot tesz, hogy találkozott vele. Mi ezt általában bolondságnak tartjuk. A szomorúság elvette az eszét. De ő nem szomorú többé, sőt nevet.

Boldogok, akik szomorúak!

2. kép: Mária Magdolna találkozik a feltámadt Jézussal (vetített kép)

Fra Angelico: A feltámadt Krisztus és Mária Magdolna

(vagy pl. Alfonso Cano: Krisztus megjelenik Mária Magdolnának)

A résztvevők csendben szemlélik a képet, miközben Johannes Brahms Német requiemjéből az első részt hallgatják:

Boldogok, akik szomorúak, mert őket megvigasztalják. Akik könnyek között vetnek, majd ujjongva aratnak. Csak mentek és sírtak, úgy vitték vetni vetőmagjukat, de ujjongva jönnek vissza majd, s úgy hozzák a kévéiket.

3.) „115. Amikor az isteni fény felkel a lélekben, és egyesül vele, akkor a lélek ennek köszönhetően látja az egész teremtett természetet, mindent, ami földön és az égben van, a hegyeket és a tengereket, a személyeket és a nehézkes anyagot, ahogy vannak a saját tisztaságuk mértéke szerint. Így megszemléli az egész anyagi világot. Ezt követően, hála ennek az isteni fénynek, felemelkedik a szellemi természetű dolgok szemlélésére ... aztán ragyogva felemelkedik és előre hajlik az isteni fény magassága felé, magába szívja dicsőségének látása és csodálkozik, amikor megszűnik számára minden, ami nem ő, mintha más nem is létezett volna. Akkor a Magasságos dicsőségének fényével való egyesülésben elfelejti önmagát. *(Dalyatha Szent János, Homília a theoriaról, ami különválasztja az értelmet a világtól)*

„A szemlélődő élet kegyelmei nem mutatkoznak meg villámgyorsan az életünkben, inkább egy lassú kiegyensúlyozott kibontakozás jellemzi őket, ami észrevehetetlenné teszi az előrehaladásukat. Amikor a nap felkel, megszületik a hajnal halvány és gyenge fénye, lassan, de erővel áttöri a sötétség leplét. Miközben nehéz pontosan meghatározni a kezdetét, látni, ahogy terjed a fény, egyre nagyobbra fejlődik, lassan-lassan szétszlatva a környező sötétséget. És akkor megjelenik a nap.” (két részlet Matta el Meszkín atya „Isten megtapasztalása az imában” című könyvéből)

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Együtt hangosan felolvassuk a 126. Zsoltárt		Zsoltárszöveg külön lapon, 5 perc
2. A 126. Zsoltár felépítése Lásd Bevezetés 1.	Csoportos munka az óravezető irányításával	Szentírási szöveg, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza, 30 perc
3. Meditáció Lásd Bevezetés 2.	Csendes meditáció az óravezető irányításával	Képek, vetítő, CD, lejátszó Vetített képek: napfelkelte, Fra Angelico: A feláramadt Krisztus és Mária Magdolna; J. Brahms: Német requiem (részlet), 40 perc
4.) Befejező gondolatok: Befejezésül az óravezető felolvassa a két idézetet, lásd Bevezetés 3.		5 perc
5.) Közösen hangosan felolvassuk a két szentírási szöveget: 126. Zsoltár; Jn 20,1-18	Lassan, tagoltan	Gyertya, gyufa 5 perc

Kocsis Imre

Karizmák és szolgálatok a páli levelekben

Az utóbbi időben egyházi körökben megnövekedett a karizmák témaköre iránti érdeklődés, amely esetenként a karizmák és az intézményes keretek között gyakorolt egyházi hivatalok éles szembeállításához vezetett. A szembeállítást képviselők Szent Pál apostolra hivatkoztak.¹ Szerintük leveleiben Pál olyan karizmatikus felépítésű egyházi közösségeket mutat be, amelyekben nincs helye az intézményesült hivataloknak. Minden keresztény részesül valamelyik karizmában, vagyis minden keresztény kegyelmi adományt kap a Szentlélektől, s ez az adomány „automatikusan” feljogosítja őt arra, hogy feladatot lásson el az egyházban.

A szentírás-magyarázók nagyobb része úgy látja, hogy ez a nézet a páli levelek meglehetősen egyoldalú megközelítésén alapul.² Igaz ugyan, hogy – leszámítva a pasztorális leveleket, amelyeket manapság többnyire Pál tanítványi körétől származó, késői iratoknak tekintenek³ – Pál leveleiben nincsenek még szilárd megnevezések a tisztségekre és tisztségviselőkre. Ám afelől nincs kétség, hogy az apostol ismeri és elismeri ezeknek a tisztségeknek és tisztségviselőknak a létjogosultságát. Mindenekelőtt a saját maga számára is igényelt apostoli hivatal fontosságát hangsúlyozza: az apostol éppen a

¹ Vö. E. KÄSEMANN, *Amt und Gemeinde im Neuen Testament*, in UÖ, *Exegetische Versuche und Besinnungen I*, Göttingen 1960, 109-134; H. KÜNG, *Die charismatische Struktur der Kirche*, in *Concilium* 1 (1965) 282-290.

² A szóban forgó nézetet meggyőző érveléssel cáfolja A. VANHOYE, *I carismi nel Nuovo Testamento*, Roma 1983, 28-32 (egyetemi jegyzet); UÖ, *Il problema biblico dei „carismi” dopo il Vaticano II*, in R. LATOURELLE (szerk.), *Vaticano II: Bilancio e prospettive venticinque anni dopo (1962-1987) I*, Assisi 1987, 389-413, 395-403. Vö. még E. NARDONI, *The Concept of Charism in Paul*, in *CBQ* 55/1 (1993) 68-80.

³ Vö. KOCIS I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába II*, Budapest 2011, 167-173. Ebben a műben (a 45-47. oldalakon) a biztosan Pálra visszavezethető és a valószínűleg Pál tanítványi körétől származó ún. deuteropáli levelek közötti különböztetés kritériumairól is szó esik. Tanulmányunkban a biztosan Páltól eredeztető iratokra összpontosítunk.

hivatalából kifolyólag tekintéllyel léphet fel a Krisztus-hívók körében, s ha kell kötelező érvényű rendelkezéseket adhat (vö. 1Kor 7; 14). Az egyes közösségekben betöltött sajátos tisztségekre is többször utalás történik (vö. 1Tessz 5,12; 1Kor 16,15; Fil 1,1; Róm 16,1). E tekintetben külön figyelemre méltó, hogy a páli levelekben mind az apostoli hivatallal, mind egyéb tisztségekkel kapcsolatban gyakorta előfordul a διακονέω (*diakoneó*) – διακονία (*diakonia*) – διάκονος (*diakonosz*) szócsoport (vö. 1Kor 3,5; 4,1; 16,15; 2Kor 3,6.8.9; 4,1; 5,18; 6,3; 11,8; Fil 1,1; Róm 11,13; 16,1). Ez annyit jelent, hogy a tisztségek úgy jelennek meg, mint szolgálatok, és pedig mint megbízaton alapuló szolgálatok. Ugyanakkor az is figyelemre méltó, hogy a karizmákról szóló hosszabb fejtegetésekben (1Kor 12; Róm 12,3-8) is megjelenik a διακονία főnév. Ez a tény lehetőséget ad arra, hogy megvizsgáljuk, hogyan is tekinti Pál a karizmák és szolgálatok kapcsolatát. Figyelmünk először az 1Kor 12-re irányul, amely egy hosszabb érvelés (1Kor 12-14) része, s amelynek háttérében a korintusi keresztény közösség sajátos helyzete áll. Ezután a Róm 12,3-8-ra összpontosítunk, amely egy általános érvényű buzdítás része.

A karizmák és a szolgálatok az 1Kor 12-ben

A megírás háttere – Az 1Kor 12-14-ben megfigyelhető érvelésből jól látszik, hogy Pál azért szól külön a lelki adományokról, mert ezek egyoldalú szemlélete megosztottságot hozott létre a korintusi keresztény közösségben.⁴ Egyesek ugyanis azt tartották, hogy minél rendkívülibb és látványosabb egy-egy vallásos megnyilvánulás, annál biztosabban a Szentlélektől származik. Ezért különösen is nagy becsben tartották a nyelveken szólást, amelyen olyan imádságot értettek, amelyet a beszélő fellelkesült állapotban, nem az értelem ellenőrzésével mond el. Emellett a lelki adományok nyilvános felmutatása kérdésre és rivalizálásra adott alkalmat.⁵

⁴ A témával kapcsolatban egyébként maguk a korintusi keresztények kérték levélben Pál útmutatását. Erre a levélre a 7,1-ben van nyílt utalás. Vö. KOCSIS I., *Bevezetés*, 78.

⁵ A lelki adományokkal kapcsolatos problémáról bővebb ismertetést nyújt KOCSIS I., „Istén elküldte Fiának lelkét”. *A Szentlélek Pál apostol*

Pál apostol ezt a helyzetet szem előtt tartva elméleti megfontolásokat és gyakorlati útmutatásokat egyaránt szükségesnek tart. Hosszasan érvelve három lépésben fejt ki álláspontját:

1) A 12. fejezetben az apostol általánosságban tárgyalja a kérdést. Igyekszik kitágítani a horizontot. Arra mutat rá, hogy a Szentlélek jelenléte nemcsak rendkívüli, látványos jelenségekben mutatkozik meg.

2) A 13. fejezetben Pál a szeretetről mint „mindennél magasztosabb út”-ról beszél. A híres szeretethimnusszal azt tudatosítja, hogy szeretet nélkül a leglátványosabb lelki adományok is értéktelenek.

3) Végül az apostol a 14. fejezetben konkrét utasításokat ad, melyek gyakorlati, pasztorális jellegűek. A nyilvános összefüggéseken, istentiszteleteken azokat az adományokat kell előnyben részesíteni, amelyek jobban szolgálják a közösség építését.

Az 1Kor 12 tartalma

1-3. versek – A 12. fejezetet felölelő szövegrész rövid bevezetéssel kezdődik (12,1-3). Ebből a 3. vers érdemel külön figyelmet: „Ezért tudtokra adom, hogy senki, aki Isten Leleke által szól, nem mondja: »Átkozott legyen Jézus!«, és senki sem mondhatja: »Jézus az Úr«, csakis a Szentlélek által.” A „Jézus az Úr” (Κύριος-Ἰησοῦς Küriosz Iészusz) kijelentés a legősibb és legalapvetőbb hitvallásformulák közé tartozik. A keresztre feszített és feltámadt Krisztust mint az egyház és a világ Urát hirdeti, miként az a Filippieknek írt levél híres őskeresztény himnuszából látható (Fil 2,9-11). Emellett az „Úr” (κύριος) cím a Szeptuagintában Isten (Jahve) megnevezése. A szóban forgó hitvallásformula ennél fogva a megdicsőült Krisztusnak nemcsak a világfeletti uralmát, hanem az istenségét is kifejezésre juttatja.

A 3. vers tartalma igen jelentős a 12-14. fejezetekben tárgyalt problémakör tekintetében. Azokkal a keresztényekkel szemben, akik csak rendkívüli jelenségekben vélték felfedezni a Szentlélek működését, Pál kifejezésre juttatja: már a hit őszinte szívből fakadó (vö. Róm 10,9), nyilvános megvallása a Szentlélek műve. Aki

Krisztust mint Urat meggyőződéssel fogadja el és vallja meg, biztos lehet abban, hogy a Szentlélek hatása alatt áll. Úgy is fogalmazhatnánk: minden hiteles keresztény lelki, azaz a Lélek által vezetett ember akkor is, ha rendkívüli jeleket nem tud felmutatni.⁶

4-11. versek – Az előző aleggységben Pál kiszélesítette a látókört, és arra mutatott rá, hogy a Szentlélek működése nemcsak a rendkívüli adományokban mutatkozik meg, hanem a legalapvetőbb hit megvallásában is. Van tehát egy lényegi egység, amelyet a közös hit biztosít. Am az egyházban az alapvető egység mellett jogos különbségek is vannak. Ennek bizonyítására Pál a 4-6. versekben három egymással párhuzamban álló mondatot fogalmaz meg: „*A kegyelmi adományok különfélék ugyan, de a Lélek ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz. És az erő-megnyilvánulások is különfélék, de Isten, aki mindenben cselekszi, ugyanaz.*” Mindegyik mondatban az „eltérések” (διαρέσεις) és az „ugyanaz” (τὸ δὲ αὐτό) szavak a meghatározóak. Az eltérő „kegyelmi adományok” (4.v.), „szolgálatok” (5.v.) és „erő-megnyilvánulások” (6.v.), önmagukban tekintve, nincsenek, s nem is lehetnek az egység kárára, hiszen mindegyikük ugyanabból a forrásból származik.

A párhuzamos mondatok közötti összefüggés vizsgálatára később, külön pontban fogunk majd kitérni. Itt csak annyit jegyzünk meg, hogy a 12,4-11 összefüggésében az első mondaton van a hangsúly, hiszen a 12,8-10 listájában Pál az ugyanazon Szentlélektől származó különböző adományokat sorolja fel. Ebből kifolyólag egyelőre a karizmákra összpontosítunk. Szabadjon először rövid etimológiai magyarázatot fűzni a görög a χάρισμα (*kharizma*) főnévhez.⁷ A

⁶ Mindenesetre igen meglepő az, ahogyan Pál a hitvallásformulát bevezeti: „*senki, aki Isten Leike által szól, nem mondja: átkozott legyen Jézus*”. Valóban megtörtént eseményre történik itt utalás? Több szentírás-magyarázó is ezt gyanítja, bár a konkrét magyarázatok eltérőek. Vö. KOC SIS I., „*Isten elküldte*”, 99. Mi azt a megoldást fogadjuk el, amely az „*Átkozott Jézus*” formulát a 3. vers második felében olvasható hitvallás („*Jézus az Úr*”) analógiájára képzett hipotetikus kijelentésnek tekinti. Pál a Szentlélek ösztönzésére kimondott hitvallás tartalmát azáltal nyomatékosítja, hogy – mintegy bevezetésként – annak éles, sokkoló ellentétét is kifejezésre juttatja.

⁷ Bővebb ismertetéshez vö. H. CONZELMANN, art. *χάρισμα*, in *ThWNT IX* (1973) 393-397; K. BERGER, art. *χάρισμα*, in *EWNT III* (1983) 1102-1105; A. VANHOYE, *Carismi*, 18-27; S. SCHATZMANN, *A Pauline*

χάρισμα (a χαρίζομαι = adományozni igéből) az adományozás eredményét jelöli, vagyis ajándékot, adományt jelent. Az Újszövetségen kívül (görög-hellenista iratok; hellenista zsidóság irodalma) ez a fogalom csak ritkán fordul elő. A páli levelek gyűjteményében (a Pasztorális leveleket is beleértve) tizenhatszor szerepel, de nem mindig ugyanabban az értelemben: jelölheti általánosan az anyagi juttatással szembenálló lelki adományt (Róm 1,11); a halálveszélyből való megszabadulást (2Kor 1,11); Izraelnek mint választott népnek juttatott isteni ajándékokat (Róm 11,29), sőt magát a megigazulást és az örök életet is (Róm 5,15; 6,23). A vizsgálat tárgyát képező szakaszban Pál leszűkített értelemben használja a főnevet. Azokat a sajátos, nem mindenkinek osztályrészül jutó adományokat jelöli vele, amelyeket a Szentlélek saját tetszése szerint (11. v.) oszt szét az egyház építése céljából (7. v.). Hasonló értelemben szerepel a szó az első Korintusi levél más helyein (1,7, 7,7) és a Róm 12,6-ban is.⁸

Miként mondtuk, a 12,4 alapállítását Pál a 12,8-10-ben egy listával támasztja alá: „Egyik a bölcsesség szavát kapja a Lélek által, a másik a tudását ugyanattól a Lélektől. Más valaki a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, ismét más a gyógyítások adományát az egy Lélek által, vagy csodatévő hatalmat, prófétálást, a lelkek megkülönböztetését, a nyelveken való beszédet vagy a nyelveken való beszéd értelmezését.”

A listához előljáróban annyit lehet megjegyezni, hogy itt nem a karizmák teljes, kimerítő felsorolását kapjuk.⁹ Más helyeken (1Kor 12,28-30; Róm 12,3-8) ugyanis hasonló listák találhatók, melyek nem egyeznek meg mindenben a szóban forgó szakasz tartalmával.

Theology of Charismata, Peabody, 1-13; N. BAUMERT, *Charisma – Taufe – Geistaufe I*, Würzburg 2001, 24-82; SZÉKELY J., *Az Újszövetség teológiája*, Budapest 2003, 23f-241.

⁸ Ez a speciális, „leszűkített” használat a Pasztorális levelekben (1Tim 4,14; 2Tim 1,6) és az első Péter-levéliben (1Pét 4,10) is megjelenik.

⁹ A listában szereplő karizmáknak, valamint az 1Kor 12 egészének magyarázatához az első Korintusi levélhez írt kommentárokon kívül vö. A. VANHOYE, *Carismi*, 47-92; S. SCHATZMANN, *Pauline Theology*, 29-47; H. SCHÜRMAN, *Die Geistlichen Gnadengaben in den paulinischen Gemeinden*, in UÖ, *Im Knechtsdienst Christi*, Paderborn 1998, 20-57, főképp 38-49; KOC SIS I., „Isten elküldte”, 99-116.

Ebből arra következtethetünk, hogy rögtönzött felsorolással állunk szemben, amelyben Pál sem teljességre, sem szigorúan vett rendszerezésre nem törekszik. Csupáncsak a korábban tett megállapítását kívánja konkrétan alátámasztani: a különböző karizmák ugyanattól a Lélektől valók. Az mindenesetre szembetűnő, hogy a korintusiak által különösen nagy becsben tartott adományok (prófécia, nyelveken szólás) a felsorolás végén olvashatók. E mögött minden bizonnyal pedagógiai célzat áll. Az apostol ezáltal is a Szentlélek kizárólagosnak tartott megnyilvánulásainak viszonylagos voltát akarja tudatosítani. A többi karizma által világossá teszi, hogy a Szentlélek sokféle sajátos adománnyal gazdagíthatja a közösség életét, s jelenléte semmiképpen sem csak a rendkívülinek látszó jelekben mutatkozik meg.

A lista elején „intellektuális” adományok állnak: a „bölcesség szava”, illetve a „tudás szava”. Fontos hangsúlyozni, hogy Pál nem általánosan a „bölcesség” és a „tudás” adományát említi itt, hanem azok külső, szóbeli megnyilvánulását. Az első Korintusi levél 2. fejezete alapján a „bölcesség szava” Isten üdvösségtervével és a krisztusi kinyilatkoztatással kapcsolatos meglátás. A „tudás szava” ellenben általánosabb jellegű hitbeli megnyilatkozás, amely a felismert igazságot rendszerezett formában adja elő, illetve annak gyakorlati következményeire (pl. egy adott helyzet helyes megítélése) is rámutat.

A felsorolás harmadik helyén álló „hit” nem az alapvető hit, amely a megigazulás feltétele, s amelyre a keresztény élet épül. Abszurd állítás lenne azt mondani, hogy a megigazuláshoz és üdvösséghez szükséges hit csak egyeseknek juttatott különleges adomány. A listában szereplő hit az Istenbe vetett bizalom azon különleges formáját jelenti, amely csodához vezet. Erről a szűkebb értelemben vett hitről mondja Pál a szeretethimnuszban: „legyen olyan hitem, hogy hegyeket mozgassak” (1Kor 13,2). Nem véletlen, hogy a szóban forgó felsorolásban a hit után éppen a „gyógyítások adománya” és a „csodatévő hatalom” karizmái következnek.

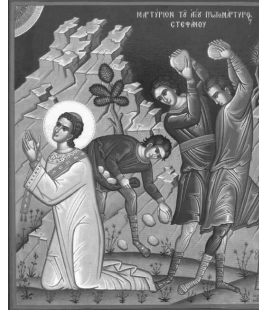
A felsorolás végén található karizmák két csoportra oszthatók. Mind a kettőbe két, egymást kiegészítő adomány tartozik. Az első pár: „prófétálás” és „lelkek megkülönböztetése”. A profétálás kariz-

májáról Pál az 1Kor 14-ben szól bővebben. Egyértelműen „kinyilatkoztatásból” (1Kor 14,26.30), vagyis a Szentlélek ihletéséből fakadó szónak tartja, amely mások „*épülésére, buzdítására és vigasztalására szolgál*” (1Kor 14,3). A prófétai beszéd keresztény létükben, a Krisztus iránti elkötelezettségükben nyújt támaszt a híveknek, amikor Isten akaratának fényében értelmezi konkrét helyzetüket. Segít eligazodni a mindennapi élet viszontagságaiban, rámutat a hibákra, óva int a veszélyektől, a különféle megpróbáltatások közepette pedig bátorít és vigasztal. A vigasztalás persze nem valamiféle hízelgő, kecsgetető szólam, hanem megerősítő beszéd, amely a címzettek igazát tudatosítja és bizonyítja. A prófétai beszéd olyan meggyőző erővel hirdeti Isten aktuális akaratát, hogy hatékonyan elő tudja mozdítani a bűnösök részéről a megtérést és Isten elismerését (vö. 1Kor 14,24-25). A „lelkek megkülönböztetése” a próféciát ellenőrző és hitelesítő karizma. Arról, hogy milyen kritériumok alapján történjék a megkülönböztetés, Pál nyíltan nem szól. A szövegkörnyezet (főleg 1Kor 12,3) alapján mindenesetre a közös hittel való megegyezésre gondolhatunk. Ezt támasztja alá az is, hogy a Róm 12,6 szerint a próféataságot „a hit mértéke” szerint kell gyakorolni.

A felsorolás legvégén olvasható „nyelvek nemei” (γένη γλωσσῶν) kifejezés azt a karizmát jelöli, amelyet nyelveken szólásnak vagy glosszoláliának szoktak nevezni. A korintusiak között ez volt a legkedveltebb adomány, Pál viszont, bizonyára nem véletlenül, az utolsó előtti helyen említi. Ezzel a lelki adománnyal is az 1Kor 14-ben foglalkozik részletesebben az apostol. Fejtegetéseiből az derül ki, hogy a glosszoláliát imádságnak tartja: „*Aki nyelveken beszél, nem embereknek beszél, hanem Istennek*” (1Kor 14,2). Ez a fajta kommunikáció Istennel a Szentlélek által jön létre, de a hallgatók közül „*senki sem érti*” (14,2b.9.16), sőt maga a beszélő sincs tisztában szavainak értelmével (1Kor 14,14). Az emberi lélek, vagyis az ember legbensőbb szellemi valósága egészen Isten felé fordul, de ehhez nem kapcsolódik semmiféle értelmi tevékenység (gondolatfűzés, reflexió, értelmi kontroll). A szentírás-magyarázók szinte egyöntetű véleménye szerint a Pál által leírt glosszolália nem a beszélő és a hallgatók számára egyaránt ismeretlen idegen nyelven

való megnyilatkozás, hanem emberi eszközökkel teljesen megfejthetetlen beszédforma.

Mivel a nyelveken szólás nem értelemmel felfogható beszéd, s ebből kifolyólag nem alkalmas a közösség építésére, Pál fenntartásokat fogalmaz meg vele kapcsolatban, ezek azonban nem a karizmatizmusra, hanem a közösségben való alkalmazására vonatkoznak. Miután elismeri, hogy ő maga is beszél nyelveken, megjegyzi: „*de az egyházban inkább akarok öt szót kimondani értelemmel, mint tízezer szót nyelveken*” (1Kor 14,19).

Szt. István megkövezése

Az apostol mindenesetre nem zárja ki teljesen a glosszológiát sem az istentiszteletből, de csak azzal a feltétellel engedi meg, ha valaki meg is magyarázza (1Kor 14,27-28). Nem véletlen, hogy a szóban forgó felsorolás legvégén ott szerepel a „nyelveken való beszéd értelmezése”. A glosszológia természetéből következik, hogy az értelmezés nem szó szerinti fordítást jelent, hanem általános jellegű magyarázatot, amely lehetővé teszi, hogy valamennyi jelenlévő részesedjen a nyelveken szólónak osztályrészül jutott isten-tapasztalat gyümölcséből.

12-31. versek – Ebben a szakaszban Pál az emberi testhez hasonlítja az egyházat.¹⁰ Mindenekelőtt azt hangsúlyozza, hogy a testben különböző tagok, különböző testrészek vannak, amelyek eltérő funkciót látnak el. Ám ezek a testrészek nem egymással szemben állva vagy rivalizálva, hanem egymást támogatva és kiegészítve teszik lehetővé, hogy a test egésze ép és egészséges lehessen. Az apostol arra is felhívja a figyelmet, hogy a testben található különb-

¹⁰ A test-hasonlat közismert volt abban a korban, és pedig a görög-római kultúrkörben. A legismertebb példa Menenius Agrippa római patrícius (Kr. e. 5. sz.) tanító meséje, amely arra szolgált, hogy véget vessen a római nép lázadásának az Aventinuszon (vö. TITUS LIVIUS, *Ab urbe condita*, 2,32). Ez a történet a különböző testrészek együttműködésének szükségességét mutatja be szemléletes módon. A filozófusok is gyakran hangsúlyozták, hogy a létezők egy testhez hasonlító nagy egységet alkotnak a világban.

ség végső soron magára Istenre vezethető vissza. Ő teremtette úgy az emberi testet, hogy annak egyes részei eltérő feladatokat lássanak el. Ez viszont azt is jelenti, hogy minden tag feladata értékes, hiszen magától a Teremtőtől származik.

A test-hasonlat lezárásaként a 12,28-30-ban újabb felsorolás olvasható, amelyben lelki adományok és hivatali címek egyaránt említést nyernek: „Az egyházban Isten egyeseket először is apostolokká tett, másodszor prófétákká, harmadszor tanítókká; másoknak csodatevő erőt adott, vagy a gyógyítás, segélynyújtás, kormányzás és a nyelveken szólás adományát. Vajon mindnyájan apostolok? Vajon mindnyájan próféták? Vajon mindnyájan tanítók? Vajon mindnyájan csodatevők? Vajon mindnyájuknak megvan a gyógyítás adománya? Vajon mindnyájan szólnak nyelveken? Vajon mindnyájan értelmезik azt?”

A lista elején Pál a szolgálattelvőknek azt a három csoportját említi, akik az igehirdetéssel foglalkoztak. Ezek felsorolása meghatározott sorrendben („először” – „másodszor” – „harmadszor”) történik, ami nem egyszerű egymásutániságot, hanem értékrendet jelöl. Az *apostolok* megnevezés nemcsak a Tizenkettő körét jelenti, hanem az egyház első misszionáriusait, akik a feltámadt Krisztustól kapták küldetésüket. Ilyen értelemben apostol maga Pál is (vö. 1Kor 15,7-8). Az apostolok történetileg és teológiailag is az első helyet foglalják el az egyházban. Ők azok, akik az első híveket toborozták az Úrnak, s az első közösségeket megalapítva az egyház alapjait lerakták (vö. 1Kor 3,10). A *próféták* a Szentlélek sugallatára – sajátos karizma birtokában – bátorító, illetve figyelmeztető beszédet intéztek a közösséghez, valamint útmutatásokat adtak számára (vö. 1Kor 14). Az apostolok és a tanítók közötti elhelyezésük azt mutatja, hogy nemcsak alkalmanként prófétáltak. A *tanítók* kategóriájába azok tartoztak, akik a keresztény hit rendszerező kifejtését végezték. Ehhez az Ószövetségnek a Krisztus-esemény fényében történő magyarázata is hozzátartozott.

A legalapvetőbb feladatokat végző csoportok után Pál részben rendkívüli megnyilvánulásokat (csodák, gyógyítások, nyelveken szólás), részben általánosabb tevékenységeket (segélynyújtás, kormányzás) sorol fel. A 29-30. versekben kérdéseket találunk, amelyek kis

módosítással megismétlik a 28. vers listáját. Az apostol a kérdésekkel is az egyházban megmutatkozó különbségek szükségességét emeli ki. Nem mindenki ugyanazt a feladatot hivatott betölteni, nem mindenki rendelkezhet ugyanazzal az adománnyal. Az egyház olyan organizmus, amelyben az egyes tagok a maguk különbözőségében kiegészítik egymást. Minden tagnak el kell tehát fogadnia a különbözőséget, s ezzel együtt meg kell találnia saját helyét a közösségben.

A karizmák és a szolgálatok kapcsolata

Szó volt már róla, hogy a 12,4-6-ban olvasható párhuzamos mondatokkal – éppúgy, mint később a test-hasonlattal – Pál az egyházban jelenlevő különbözőségek jogosságát kívánja alátámasztani. Mivel ugyanabból forrásból valók, ezért az eltérő lelki adományok, szolgálatok és erő-megnyilvánulások ténye nem veszélyezteti az egyház egységét. Arról is említés történt, hogy a szöveggörnyezetben a 12,4 mondatán – „*A kegyelmi adományok különfélék ugyan, de a Lélek ugyanaz*” – van a hangsúly. Figyelembe véve tanulmányunk tárgyát (karizmák és szolgálatok), mindenképpen rá kell kérdeznünk arra, milyen kapcsolatban áll ez a mondat a 12,5-ben olvasható, szolgálatokra irányuló állítással: „*A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz.*”

A „szolgálatokat” (διακονίαι *diakoniai*) a szentírás-magyarázók többnyire a „kegyelmi adományok” (χαρίσματα *khariszmata*) szinonimájának tartják. Ezen értelmezés szerint az apostol közvetve azt fejezi itt ki, hogy a karizmák szolgálatra valók, vagyis a közösség javára kell azokat „hasznosítani”.¹¹ Egy másik megközelítés szerint a

¹¹ „A karizmák azért »szolgálatok«, mert nem az önérvényesítést, hanem a keresztény közösség felépítését szolgálják; másrészt a szolgálatok karizmáknak tekinthetők, mivel Isten kegyelmi ajándékai, s nem csupán mások érdekeit szolgáló eredmények és tevékenységformák.” TH. SÖDING, „Nem azért, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon” (Mk 10,45). *A diakónia és a diakonátus az Újszövetség fényében*, in K. ARMBRUSTER – M. MÜHL (szerk.), *A diakonátus teológiája*, Budapest 2016, 26-56, 47. Hasonlóképpen vélekedik C. SENFT, *La première épître de Saint Paul aux Corinthiens* (CNT VII), Paris 1979, 157; R. F. COLLINS, *First Corinthians* (SP 7), Collegeville 1999, 452; W. SCHRAGE, *Der erste Brief an die Korinther III* (EKK VII/3), Zürich/Düsseldorf 1999, 144; D. ZELLER, *Der erste Brief an die Korinther* (KEK), Göttingen 2010, 390-391.

karizmák és a szolgálatok szinonim használatából következő azonosság azt jelenti, hogy a karizmák olyan adományok, amelyek egyúttal hivatalos felhatalmazást tartalmaznak: felhatalmazást valamilyen feladat vagy tisztség betöltésére. Ebből kifolyólag minden kereszténynek megvan a maga feladatköre az egyházban.¹²

A most bemutatott nézetek a 12,4-6 mondatai között fennálló párhuzamon alapulnak. Ám a párhuzam nem szükségképpen teljes azonosságot jelent. Érdemes figyelembe venni, hogy a mondatok második felében említett megnevezések (πνεῦμα – κύριος – θεός / Lélek – Úr – Isten) egymással ugyan szorosan összefüggő, mégis egymástól egyértelműen különböző valóságokat jelölnek.¹³ Ezt a lehetőséget – hasonlóság, de nem teljes azonosság – a mondat első felében található kifejezésekre vonatkozólag is fontolóra kell venni. E tekintetben emlékeztethetünk arra a tényre, hogy Pál a διακονία (*diakonia*) főnevet és a vele rokon διακονέω (*diakoneó*) – διάκονος (*diakonosz*) szavakat főképp hivatalos megbízáson alapuló, állandósult feladatkörökre használja.¹⁴ A megbízás többnyire magától Istentől vagy Krisztustól származik, de az egyházon belüli megbízás lehetősége is fennáll.¹⁵ A feladatkörökhöz az igehirdetés, valamint a közösségek szervezése és vezetése tartozik hozzá (vö. 1Kor 3,5; 16,15; Róm 16,1). Külön kiemelendő, hogy Pál saját

¹² Vö. E. KÄSEMANN, *Amt und Gemeinde*, 123; A. HENTSCHEL, *Diakonia im Neuen Testament*, Tübingen 2007, 143.

¹³ A „Lélek – Úr – Isten” triászot jogosan tekinthetjük úgy, mint rejtett utalást a Szentháromságra. Azt persze látnunk kell, hogy Pál itt közvetlenül nem a Szentháromságról akar tanítást adni. Fő célja nem az, hogy a Lélek, Krisztus és az Isten kapcsolatát fejtegye, hanem hogy rámutasson: a különböző isteni működések, melyeket különböző isteni személyekkel kapcsol össze, semmiképpen sem zárják ki az egységet. De éppen ezért feltűnő és sokatmondó, hogy ez a szentháromságos gondolkodás számára olyan természetes és magától értetődő.

¹⁴ A διακονέω – διακονία – διάκονος újszövetségi használatához vö. H. W. BEYER, art. *διακονέω κτλ.*, in *ThWNT II* (1935), 81-93; A. WEISER, art. *διακονέω κτλ.*, in *EWNT I* (1980), 726-732; J. N. COLLINS, *Diakonia. Re-Interpreting the Ancient Sources*, New York/Oxford 1990; A. HENTSCHEL, *Diakonia. A páli levelek szövegeinek behatóbb vizsgálata*. Collins és Hentschel műveiben olvasható (a 194-235, illetve 90-184. oldalakon). Mindenestre mindkét szerző megközelítése egyoldalúnak mondható, mert a karitatív tevékenységet nem tekintik a diakónia jelentéskörébe tartozónak – még a jeruzsálemi egyház javára történő gyűjtésről szóló szakaszoknál sem.

¹⁵ A jeruzsálemi hívek javára történő gyűjtés háttérben például az apostoli zsinaton történt megbízás áll. Vö. Gal 2,10.

apostoli tevékenységét is szolgálatnak nevezi (vö. 2Kor 3,6; 4,1; 5,16; 6,3). Ennek egy nagyon sajátos megnyilvánulása a jeruzsálemi keresztény közösség javára történő gyűjtés (Róm 8,4; 9,1.12; Róm 15,25.31). A páli szemléletben tehát a *διακονία* az egyházi közösségben hivatalos formában végzett igehirdetést és a közösség javára hivatalosan végzett egyéb segítségnyújtást egyaránt jelölheti. A 12,8-10 listájában viszont nagyon speciális adományok és megnyilvánulások is szerepelnek, úgymint a csodát eredményező hit vagy a nyelveken szólás. Ezek nyilván jelen lehetnek egy állandósult feladatkör teljesítése során. Ám egyáltalán nem valószínű, hogy önmagukban véve hivatalos feladatkört jelentenének. Figyelembe véve a nyelveken szólással kapcsolatos visszafogott megállapításokat az 1Kor 14-ben, szinte kizártnak mondható, hogy Pál a nyelveken szólást autonóm feladatkörnek vagy tisztségnek tekintené.

A kutatók közül többen azt az álláspontot képviselik, miszerint a 4. versben említett *χαρίσματα* (*khariszmata*) főnév főfogalomnak tekintendő, amelyhez két sajátos alcsoport tartozik: a *διακονίαι* (*diakoniai*) és az *ἐνεργήματα* (*energémata*). Mi is ezt az álláspontot részesítjük előnyben. Mindazonáltal el kell ismerni, hogy a nézet képviselői között a részleteket tekintve nincs egyetértés. John N. Collins a *διακονίαι* főnéven az apostoli igehirdetők tevékenységét érti,¹⁶ míg mások a 12,28-ban található felsorolásra gondolnak.¹⁷ Még nagyobb az eltérés az *ἐνεργήματα* mibenlétének meghatározásánál: a 12,8-10-ben felsorolt adományok;¹⁸ csodás megnyilvánulások;¹⁹ minden isteni tevékenység.²⁰ A magunk részéről a két alcsoport tartalmát az alábbi módon tekintjük: a *διακονίαι* = szolgálatok kifejezés főképp az igehirdetés különböző formáira

¹⁶ Vö. J. N. COLLINS, *Ministry as a Distinct Category among Charismata* (1 Corinthians 12:4-7), in *Neotestamentica* 27 (1993) 79-91, 90.

¹⁷ Vö. E. E. ELLIS, *Pauline Theology: Ministry and Society*, Grand Rapids 1989, 35-36; J. KREMER, *Der Erste Brief an die Korinther* (RNT), Regensburg 1997, 262.

¹⁸ Vö. J. N. COLLINS, *Ministry*, 90; E. E. ELLIS, *Pauline Theology*, uo.

¹⁹ Vö. J. KREMER, *Korinther*, 263. Hasonlóképpen J. A. FITZMYER, *First Corinthians* (AB 32), New Haven/London 2008, 465. Érdekes, hogy Fitzmyer a *διακονίαι* mibenlétét nem határozza meg, bár azt egyértelművé teszi, hogy a főnév nem tekinthető csupán a *χαρίσματα* szinonimájának.

²⁰ Vö. A. VANHOYE, *Carismi*, 56-57.

vonatkozik, amelyeket a 12,28-ban említett szolgálattevők – apostolok, próféták és tanítók – végeznek, de egyéb tevékenységek (pl. segítségnyújtás, kormányzás) sem zárhatók ki a kiterjedési körből. Az ἐνεργήματα = erő-megnyilvánulások ellenben olyan adományok, amelyekben az isteni erő különös formában mutatkozik meg: pl. csodás gyógyulások, ördögűzések (vö. 12,9-10). Persze hangsúlyoznunk kell, hogy a két alcsoport nem kimerítő jellegű, vagyis nem öleli fel az összes lehetséges karizmát. Ez a megállapítás egyébként az 1Kor 12-ben található listákra éppúgy érvényes.

Az előzőek alapján a karizmák és a szolgálatok kapcsolatára vonatkozólag az alábbi végkövetkeztetésre juthatunk: a „karizmák” szó minden olyan adományra vonatkozik, amelyeket a Szentlélek szabadon juttat a híveknek, függetlenül azok egyházban betöltött helyzetétől, a „szolgálatokon” pedig olyan szilárd feladatköröket kell érteni, amelyek a Szentlélektől kapott sajátos adományokon nyugszanak. Mivel minden egyházi tisztség és feladatkör gyakorlását a Szentlélek sajátos ajándéka tesz lehetővé, ezért minden szolgálat egyben kegyelmi adomány is, de nem minden karizmával jár együtt állandósult egyházi funkció. Persze azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Pál a szolgálatok forrásaként az Urat jelöli meg. Ez bizonyára azzal magyarázandó, hogy a szolgálatok az Úr művét folytatják, s az Úr szándékát és lelkületét szem előtt tartva kell azokat végezni.²¹

A szolgálat mint karizma a Róm 12,3-8-ban

A karizmákkal kapcsolatos fejtegetés a Róm 12-ben

A Rómaiakhoz címzett levelében Pál a keresztény élettel kapcsolatos általános buzdítás (12,1-15,13) részeként ír a karizmákról. A téma itt is szorosan összefügg a test-motívummal. A karizmákkal kapcsolatos megjegyzéseit ugyanis ezekkel a mondatokkal vezeti be az apostol: „Amint ugyanis egy testben sok testrésziünk van, s nem ugyanaz a rendeltetése minden testrésznek, ugyanúgy vagyunk sokan egy test Krisztusban; egyenként pedig egymásnak tagjai” (12,4-5). Ezt követően pedig, a sokszínűség szemléltetéseképpen, éppen a

²¹ Vö. J. Kremer, *Korinther*, 263.

karizmák különbözőségére esik a hangsúly: „*Különböző adományaink (khariszmata) vannak a nekünk juttatott kegyelemnek megfelelően: ha prófétaság, akkor gyakoroljuk a hit mértéke szerint; ha szolgálat, akkor fáradozunk a szolgálatban; ha valaki tanít, tanítson; aki buzdít, buzdítson; aki adakozik, tegye egyszerűségben; aki elöljáró, buzgóságban, aki irgalmasságot gyakorol, vidámságban*” (Róm 12,6-8).

Még egyszer hangsúlyozzuk, hogy az idézett szövegegység egy általános buzdítás része, vagyis nem egy konkrét egyházközi helyzetre reflektál itt az apostol. A leírtak ennél fogva általánosabb érvényűek, bár kimerítő, minden lehetséges szempontot magában foglaló értekezésről nyilvánvalóan most sem beszélhetünk. Ám Pál egyéni „értékítélete” itt bizonyára jobban visszatükröződik, mint a Korintusi levélben, amelynek érvelését a közösségben meglévő visszasságok nagy mértékben befolyásolták.

A felsorolást Pál a χαρίσματα szóval vezeti be, s ezzel most is az adomány jellegét domborítja ki, sőt erre a szempontra egy rövid kiegészítéssel („a nekünk juttatott kegyelemnek megfelelően”) külön felhívja a figyelmet. Természetesen a különbözőség gondolata is hangsúlyos. Az apostol ugyanakkor nemcsak felsorolja az adományokat, hanem azok helyes használatára is buzdít. Feltűnő, hogy a Szentlélekre sem a listában, sem annak szövegkörnyezetében nincs utalás. Az adományok forrása, úgy tűnik, Isten (Róm 12,3), illetve Krisztus (Róm 12,5). Ugyancsak szembevetendő, hogy a látványosabb karizmák (glosszolália, csodák) hiányoznak, helyettük hétköznapibb megnyilvánulások és feladatok szerepelnek. Arra is felfigyelhetünk, hogy a prófétálás az első helyen található. Ez is azt mutatja, hogy Pál nagy becsben tartotta ezt az adományt, illetve annak alkalmazását – bár ismét hangsúlyozandó, hogy a prófétálásban számára elsősorban nem a jövőbe látás, hanem a buzdítás, megtérésre ösztönzés, vigasztalás és lelki dolgokban való felvilágosítás a meghatározó.

A szolgálat mint karizma

Témánk szempontjából különösen is figyelemre méltó, hogy a *διακονία* főnév ez esetben nem párhuzamos a *χάρισμα* szóval, hanem annak egyértelműen alá van rendelve, hiszen a szolgálat, a prófétaság után, maga is karizmaként szerepel.

Az exegeták egyetértenek abban, hogy a tömör megfogalmazás miatt nagyon nehéz pontosan meghatározni, mit is ért itt Pál a *διακονία* főnéven. A szöveg bizonyos árnyalatait figyelembe véve többféle értelmezési javaslat is napvilágot látott. Ezekből hármat tartok komolyabban megfontolásra méltónak:

1) Arra hivatkozva, hogy a *διακονία* előtt és után szóbeli megnyilvánulások – prófétálás, tanítás, buzdítás – találhatók, Anni Hentschel a szóban forgó főnevet az evangélium hirdetésére vonatkoztatja.²² Azzal is érvel, hogy a 11,13-ban Pálnak mint a pogányok apostolának a diakóniája az evangélium hirdetését jelenti (vö. 15,16). Hentschel felvetése önmagában tekintve logikus, ám van egy nehézsége. Ha a *διακονία* főnéven kizárólag az evangélium hirdetését értjük, akkor az a benyomásunk támadhat, hogy Pál számára a prófétálás fontosabb, mint az evangélium hirdetése. Annak ellenére, hogy a Róm 12,6-8 felsorolását sem tekinthetjük a karizmák teljes és rendszerező bemutatásának, nem gondolhatjuk, hogy az apostol teljesen tudattalanul (csupán *ad hoc*) állította volna fel az adományok sorrendjét. Figyelembe véve, hogy egyéb helyeken Pál abszolút elsőséget ad az evangélium hirdetésének mind időbeli, mind minőségi vonatkozásban (vö. 1Kor 1,10-17; 9; Róm 1,16-17, 10,12-15), nehéz volna megmagyarázni, hogy a jelen esetben miért kerül a prófécia után a második helyre.

2) Abból a tényből, hogy a görög szövegben a felsorolás elején főnevek olvashatók, utána viszont participiumok,²³ Ulrich Wilckens érdekes következtetést von le: Pál először két alapkarizmat említ, utána pedig azok tartalmát konkretizálja.²⁴ A tanítás és a buzdítás a

²² A. HENTSCHEL, *Diakonia*, 145.

²³ Főnevek: *προφητεία* – *διακονία*. Participiumok: *διδάσκων* – *παρακαλών* – *μεταδιδούς* – *προϊστάμενος* – *ἐλεών*.

²⁴ U. WILCKENS, *Der Brief an die Römer* (EKK VI/3), Zürich/Neukirchen-Vluyn 1989², 15.

profécia sajátossága, az adakozás, az előjárói szerep és az irgalmasság gyakorlása viszont a diakónia köréhez tartozik. Bár Wilckens joggal feltételezi, hogy a felsorolás tagjai között összefüggés állhat fenn, a *διακονία* főnévnek ilyenfajta értelmezése mégsem problémamentes. Hiszen így a „szolgálat” csak a szervezői és karitatív tevékenységre terjedne ki. Márpedig, miként láttuk, Pál az igehirdetést is a diakónia szerves részeként tekinti. Igaz ugyan, hogy az 1Pét 4,11-ben már élesen elkülönül egymástól a beszéd és a „cselekvés” értelmében vett diakónia, ám ez az egyértelmű megkülönböztetés a páli levelekben még nem figyelhető meg.

3) Klaus Haacker az alábbi módon határozza meg a profétálás és a szolgálat közötti különbséget: „A profétai üzenetek nem diszponálható sugallatától eltérően a *διακονία* itt általánosságban a közösségért végzett, állandó, többé-kevésbé intézményesített, esetleg függetlenített tevékenységet jelölheti.”²⁵ E szerint a javaslat a profécia szabadabb, nem szilárd keretekhez kötött juttatásként jelenik meg, a szolgálat pedig állandósult feladatkörként.

A felsorolt magyarázatok közül a harmadikat tartjuk a legvalószínűbbnek. Ugyanakkor azt is el kell ismernünk, hogy ez esetben nem világos az első két karizma és a későbbiekben felsorolt adományok közötti kapcsolat. Csak mint megfontolásra szánt lehetőséget említjük, hogy a lista hátralevő részében említett valóságok nem mások, mint a szolgálatok konkrét kifejtései. Ez persze annyit is jelentene, hogy a szolgálatok nem szükségképpen megbízáson alapulnak, hanem szabadon vállalt, rendszeres tevékenységek is lehetnek.

Konklúzió

A vizsgált szövegek jól mutatják, hogy Pál apostol felfogásában szoros összefüggés áll fenn a karizmák és a szolgálatok között, hiszen a szolgálatokat úgy tekinthetjük, mint a karizmák sajátos formáját. Miként szó volt róla, az 1Kor 12-ben és a Róm 12-ben Pál a *χαρίσματα* főnévvel azokat az adományokat jelöli, amelyeket a

²⁵ K. HAACKER, *Der Brief des Paulus an die Römer* (ThHKNT 6), Leipzig 2006, 287. Megbízaton alapuló feladatokra gondol B. BYRNE, *Romans* (SP), Collegeville 1996,

Szentlélek – illetve tágabb perspektívában maga az Isten – szabad elhatározása szerint juttat külön-külön az egyes keresztyéneknek. Bár a szövegek azt sugallják, hogy minden hívő kap valami sajátos juttatást, ezek azonban egymástól különbözőek. Ugyan minden adományt a közösség javára kell használni (vö. 1Kor 12,7), ám a „használat” konkrét formája nem ugyanaz. Egyes adományok (pl. csodát eredményező hit, nyelveken szólás) nem kötődnek szigorú intézményi kerethez, mások viszont (pl. tanítás, kormányzás) szilárdabb feladatkörökhöz kapcsolódnak. A két csoport között persze nincs éles válaszfal, hiszen Pál – úgy tűnik – a prófétálásnak mind szabadabb, mind „intézményesített” formáját ismeri (vö. 1Kor 12,10. 28). Emellett az 1Kor 12,28-30 listájában hivatali címek és rendkívülibb karizmák (csodák, gyógyítás, nyelveken szólás) egyaránt jelen vannak. A két csoportot meg szabad és meg is kell különböztetni, ám egymástól nem szabad élesen elkülöníteni. Hiszen minden adományt az egyház közösségén belül, a közösség egészét szem előtt tartva kell „érvényre juttatni”. Nem véletlen, hogy a karizmák témaköre mind az 1Kor 12-ben, mind a Róm 12-ben szorososan összefügg a test-motívummal. A test hasonlaltal Pál nemcsak azt tudatosítja, hogy a sokszínűséget az egyház természetes velejárójának kell tartani. A hasonlaltal az apostol azt is nyomatékosítja, hogy a sokszínűség Isten kifejezett szándékából fakad. Maga Isten akarta, hogy a testben különböző testrészek legyenek, amelyek különböző funkciókat látnak el. Miként a test Isten által meghatározott rendszer szerint működik, ugyanúgy az egyház szervezetét (struktúráját) is Isten határozza meg. A Szentlélek által Isten rendel – az evangélium ügyének előmozdítása, illetve az egyház létrejötte és fennmaradása érdekében – szilárd feladatköröket, illetve ezek betöltésére ő választ ki és tesz alkalmassá személyeket. Ugyanakkor Isten juttat különböző adományokat, melyek ugyan nem minden esetben szükségszerűek, mégis nagyon jelentősek, mert az egyház belső életének megerősítését, felfrissítését és megújulását szolgálják.

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Megtisztelő látogatás – Társulatun székhelyét, a Teréz körüti Bibliaközpontot március 14-én meglátogatta dr. Latorcai Csaba, a Miniszterelnökség kiemelt társadalmi ügyekért felelős helyettes államtitkára. Latorcai államtitkár úr Tarjányi Béla egykori tanítványa kezdettől fogva figyelemmel kíséri Társulatunk munkásságát. A látogatás alkalmával megismerhette Bibliaközpontunkat, találkozott Társulatunk munkatársaival, és elismeréssel szólt több mint negyedszázados fáradozásunkról Isten Igéjének szolgálatában.

Előadások, bibliaórák, kurzusok – *Vágvölgyi Éva* főtítkár Sztankó Attila plébános meghívására március 18-án Zebegevényben tartott élénk érdeklődéssel kísért előadást az egyiptomi kopt kolostorokról, valamint a budapesti Szent Imre plébánia „Jeruzsálem leányai” nyugdíjas kör számára febr. 8-én és 15-én Szt. Pál életéről. A Bibliaközpontban havonta megtartott bibliaóra mellett hetente bibliaolvasást vezet az óbudai családok körében.

Gelley Anna kurzusvezető december 9-11-én a Bibliaközpontban tartott Bibliikus Figura készítő kurzust nagymarosi fiatalok és visszatérő résztvevők számára. A március 31- április 2-i hétvégén Pécsen, egy hónap múlva pedig Szekszárdon tart újabb kurzusokat.

Tarjányi Béla ügyvezető elnököt a Szent István Akadémia rendes tagjává választották febr. 6-án. Székfoglaló előadását ezen a napon tartotta meg PPKE `II. János Pál pápa` dísztermében Az Alexandriai Iskola feltárása címmel.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: ápr. 21.: Jn 13,16 –17; máj. 5.: Jn 15,10-11; máj.19.: Mt 18,19-20; jún. 2.: Jn 12,44-46; jún. 16.: Jn 14,6-7.; jún. 30.: Jn 16, 22-24; júl. 14.: Mt 11,28-30.; júl. 28: Ef 4,1-4; aug. 11: Ef 5,15-17.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

**Istenünk mélységes irgalmából,
meglátogatott minket a magasságban felkelő!**

Lk 1,78

Minden kedves Tagtársunknak és Olvasónknak
áldott Húsvéti Ünnepet kívánunk!

A Társulat vezetősége és a Szerkesztőség

ÚJDONSÁG!

**Megjelent Társulatunk gondozásában a
HANGOS BIBLIA
első része, amelyen elhangzik a teljes Ószövetség is
a Káldi-Neovulgáta Biblia szövege szerint
Cseh Péter atya tolmácsolásában**

KIADVÁNYAINK – HASZNOS AJÁNDÉKOK

FERENC PÁPA: AZ EVANGÉLIUM ÖRÖME – Ára: 1600,- Ft.

KOCSIS IMRE: AZ ÜDVÖSSÉG IGÉJE – Ára: 2600,- Ft.

BALÁS BÉLA: HITÜNKRŐL Ára: 250,- Ft.

„MINDENKINEK MINDENE LETTEM” – Emlékeink Mihály atyáról – a 25 éve elhunyt Opálény Mihályról. Ára: ---

BALÁS BÉLA: KIS IDŐ – Egyháztörténelmi vázlatok. Érdekesítő áttekintése az Egyház 2000 éves történetének. Ára: 980,- Ft.

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR” – kb. 1000 színes kép, közben az adott helyekhez kapcsolódó szövegek hallhatók. Ára: 1600,- Ft.

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD – felvételek és ismertetés a legfontosabb evangéliumi helyekről. Ára (szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.

VÍZ, VÍZ, VÍZ – Vágvölgyi Éva elmékedése. Ára: 800,- Ft.

**A Hangos Biblia és a többi kiadvány
megvásárolható a Bibliaközpontban:**

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

www.biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

Noli me tangere!

manet in aeternum
